

MEMÒRIA CICLE D'ACCIONS BooMBeta - juliol 2017

— BOO BETA —

ART I CO UNITAT

BooMBeta és el nom que donem a la línia de treball d'art i comunitat del Graner que es desplegarà durant tres anys a La Marina, amb el suport del Pla de Barris. Hem engegat una primera edició enguany (2017) amb un taller de dansa intergeneracional sota l'aixopluc de la Festa Major del barri i amb un cicle d'accions sota l'aixopluc del Grec Festival de Barcelona: dos itineraris narratius i performàtics creats per Albert Pijuan, Javier Guerrero i Mariona Naudin (amb la complicitat de Barcelona Ciutat de la Literatura), una trobada de pensament sobre art i comunitat, la mostra de l'espectacle 'Constantino' d'Andreu Martínez, un sopar-acció amb Nyamnyam i les històries orals del barri de la mà de Vulnus.

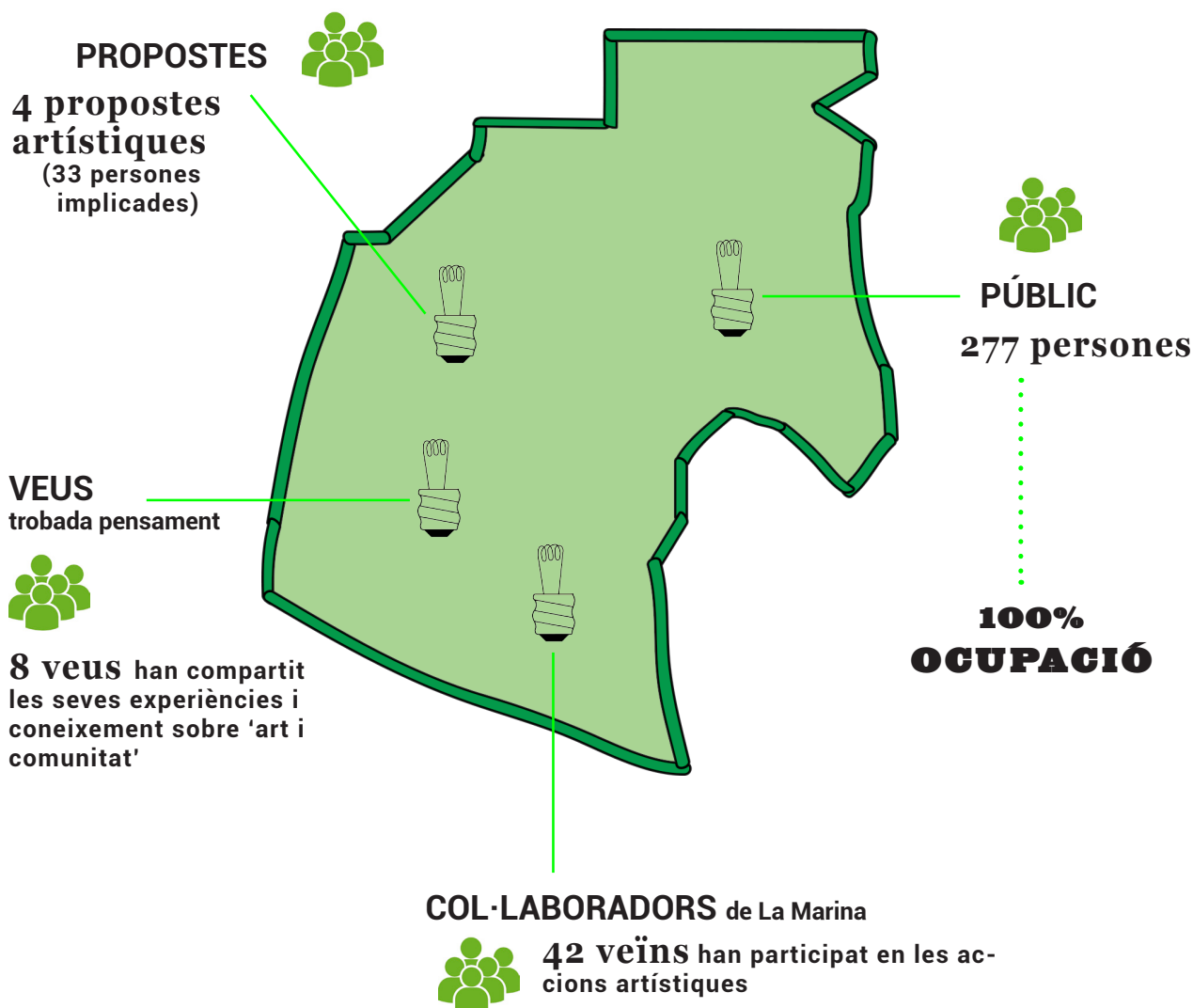
S'ha tractat en la seva totalitat d'activitats gratuïtes, amb una difusió específica al barri i que sorgeixen del Graner, un equipament cultural de proximitat.

A partir de conceptes com identitat, memòria històrica i memòria col·lectiva BooMBeta vol visibilitzar els valors immaterials del barri. És el projecte d'Arts Vives Aplicades del Graner en un context de proximitat al barri de La Marina i vol trencar la distància entre el que és popular i el que és experimental, sense renunciar a tenir un sistema cultural ric on es construeixin experiències estètiques valuoses i significatives. BooMBeta proposa i acull experiències arriscades de forma continuada per als habitants de La Marina, de les quals en podran ser consumidors i també productors. Es crearà un ecosistema centrat en art i comunitat i art i educació al barri de La Marina, que es pot utilitzar de maneres molt diferents, per grups molt diferents i amb diferents intensitats, ressonàncies i velocitats.

BooMBeta compta amb la complicitat del Pla de Barris. Per a l'edició 'estiu 2017' compta específicament amb la complicitat de la Festa Major de La Marina, el Grec Festival de Barcelona i Barcelona Ciutat de la Literatura – UNESCO i es teixeix conjuntament amb la Taula de Memòria Històrica, les associacions del barri i els artistes residents del Graner. Durant tres anys es realitzaran accions de manera regular i sota diferents aixoplucs i estructures col·laboradores.

PRIMER CICLE D'ACCIONS BOOMBETA DEL 10 AL 16 DE JULIOL DE 2017

ACCIONS QUE S'HAN DUT A TERME EN AQUEST PRIMER CICLE BooMBeta:

- Treball de camp Vulnus : tot el mes de juny (entrevistes a persones rellevants en l'activitat quotidiana associativa del barri i persones anònimes)
- Treball de camp Itineraris: tot el mes de juny (descobriment dels espais simbòlics del barri, de la seva història recent i possibles col·laboradors artístics)
- 'I tu què cultives? + històries del barri amb Nyamnyam i Vulnus: 10 de juliol
- 'Constantino' d'Andreu Martínez: 10 de juliol
- Itinerari artístic 1 de Mariona Naudin i Albert Pijuan: 11 de juliol
- Itinerari artístic 2 de Javier Guerrero i Albert Pijuan: 15 de juliol
- Trobada de pensament 'art i comunitat': 15 i 16 de juliol

10 de juliol

ACCIONS ESCÈNIQUES I COL·LECTIVES AL GRANER

19'30: Cuinem junts + taller de fanzines

20'15: Constantino d'Andreu Martínez

21'30: Cucharón y paso atrás: sopem i seguim compartint

120 participants (100% ocupació). Es tractava d'una participació activa, no venir exclusivament com a públic sinó venir com a participant i l'assistència era global (acció cuina + entrada espectacle + acció sopar) i no es podia assistir-hi 'fraccionadament'.

Es va generar un espai de trobada i d'acció col·lectiva al hall del Graner (propiciant una visibilització del centre de creació) on hi havia diferents accions i dinàmiques: taller de fanzines amb la dinamització de Vulnus i el seu material previ (Arxipèlag Narratiu de La Marina - que adjuntem com a Annex1) + cuinar el sopar entre tots (coordinació i dinamització de Nyamnyam).

Aquest Sopar-Acció parteix d'una pregunta que ens interpela en el futur, present i passat.

19'30: Cuinem junts + taller de fanzines

- **I tu, què cultives?**

Amb aquesta pregunta oberta i un xic desenmarcada de parametres pleestablerts, el grup Vulnus i Nyamnyam van desenvolupar la dinàmica del fanzine*, van triar un menú adient a l'acció (migas i gazpacho, dos plats que permetien una preparació col·lectiva) i van contextualitzar el sopar a partir de la tradició aragonesa 'cucharada y paso atrás'.

*** Sobre el treball de camp previ de Vulnus al barri:**

Entrevistes amb:

- Salva: membre fundador de la antiga biblioteca Paco Candel, de Marina Musical, del grup Habaneres i del programa poesia Sants (juntament amb Julio Baños)
- Julio Baños: col·laborador i cofundador de la biblioteca Paco Candel, de Marina Musical, del grup Habaneres i del programa poesia Sants i cronista de barri
- Abdó Florencio: associació comerciants del barri
- Francesc Boix: veí més antic (90 anys) de Plus Ultra
- Alvarez: President coordinadora de Polvorí
- Juan Antonio Reyes: Coordinador d'entitats del barri. Ancora (teatre)
- Pedro Valverde: AAVV Can Clos
- Diego García: Casas Baratas, Estrelles Altes
- Ortiz: Can Clos
- Vicens : Cronista gràfic del barri
- Mossen Josep Hortet: parròquies de Mare de Déu del Port i Sant Cristòfol
- Persones anònimes del barri

A les diferents entrevistes, se'ns va comunicar que, en allò referent a la col·laboració amb el Graner, calia:

- Una escolta prèvia mútua: sovint arriben al barri entitats i persones que, amb bona voluntat, volen establir col·laboracions. El problema és que les entitats i persones del barri tenen veu pròpia i, sovint, aquesta veu no és escoltada. Des d'aquest punt de vista, les entitats del barri ens ha fet constància de la seva intenció de col·laborar però partint de la realitat expressada pel propi barri. També demanen dedicació i temps.
- Les primeres trobades han estat convocades per tal de conèixer'ns: hem visitat alguns dels locals i les entitats van fer una reunió conjunta al Graner
- Les entitats han estat formalment convidades als espectacles que es feien al marc del Festival Grec d'enguany. Han vingut a l'espectacle i han expressat que les dinàmiques creades i el tipus d'acció presentada responia prou bé a les seves expectatives per la qual cosa pensen que pot ser molt interessant per al barri les accions que es preparin conjuntament (El Graner, entitats del barri i veïns)

Vulnus considera que l'espai públic, com el cos, està travessat per narracions que diuen tant com amaguen i que l'art, amb una apropiació rebel dels relats, vol posar en evidència les veus i els silencis que s'arrossegueu. Vulnus vol aportar acció artística i pensament sobre aquesta relació entre l'espai públic i els cossos, a partir de les narratives corals i quotidianes que reverteixen en una manera de fer art en, per i des de la comunitat.

<https://www.facebook.com/proyectovulnus/>

Vulnus és un projecte, que barreja la creació artística i la investigació científica. L'aliança d'artistes que intervenen i reflexionen sobre Arts Vives i Societat amb un grup d'investigadors universitaris, d'activistes i d'habitants que interroguen la diversitat, la vulnerabilitat i la noció de procomú obre noves vies de creació artística. VULNUS vol ser un espai de creació compartida on l'experiència i la investigació es relacionen en una anada i tornada permanent afavorint un pensament col·lectiu, crític i constructiu. VULNUS està gestionat per la Cooperativa AIXEC S.C.C.L.

.....

Nyamnyam és una plataforma i espai creat el 2012 per Iñaki Álvarez i Ariadna Rodríguez. L'objectiu de l'Associació Cultural nyamnyam és promoure la creació, la reflexió, l'intercanvi de coneixement i la cultura creant estratègies de participació i interacció per a respondre a la necessitat de generar diàleg. Utilitzem dinàmiques i eines pròpies de la creació artística per plantejar intervencions col·lectives que creïn relacions horitzontals i ens situïn a tots en un mateix pla d'acció. Fomentem la relació entre les diverses formes d'Art i el menjar com a element vehicular per crear situacions que ajudin a dinamitzar i crear noves formes de relació i contacte entre el teixit social. D'aquesta manera pretenem aprendre noves dinàmiques i crear sinergies que poden re-activar o re-pensar la nostra manera de viure, crear i menjar.

<http://www.nyamnyam.net/>

20'15: Constantino d'Andreu Martínez

"Constantino Martínez Martínez" és una obra de teatre documental i objectual on allò particular esdevé universal, a través d'escenes i anècdotes vitals de l'últim habitant d'un poblet perdut i del seu net. Aquest, a quilòmetres d'ell, decideix investigar sobre el seu passat rural i recórrer pors, records i memòria, mentre es qüestiona la seva identitat i el seu paper a la vida.

"Constantino Martínez Martínez, último habitante" és una obra que parla del passat i del present des de l'humor i la realitat, a través d'un espai poètic on s'hi troben reflectits avi i net. Una obra escènica de creació on es barregen l'escultura i el moviment, en el fet teatral. L'avi, el net i la cultura visual del camp i la desruralització. L'obra es centra en la necessitat de testimoniar el canvi, d'entendre el passat per explicar el present. L'espai ens situa en el món rural, una gran habitació del temps on tot neix, habita i es transforma. Aquesta habitació està formada per objectes vius, fets servir i de gran càrrega simbòlica.

Per temàtica i pel fet que l'Andreu ha estat resident del Graner durant el procés de creació de la peça vam considerar-la adequada per crear una continuïtat i una globalitat coherent amb l'acció global del dia 10.

Fitxa artística

Espectacle, direcció i interpretació: Andreu Martínez Costa

Catalitzador: Jorge Gallardo

Escenografia: Andreu Martínez, Adrià Pinar

Disseny de llums: Adrià Pinar

Espai Sonor: Arnau Vallvé

Distribució i producció: Carla Lindström

Disseny i assessorament: Magda Puig

Una producció amb el suport del Ministerio de Cultura, INJUVE, Institut del Teatre, Ajuntament de Castellbell i el Vilar i el Graner.

21'30: Cucharón y paso atrás: sopem i seguim compartint

Una vegada finalitzada la peça escènica 'Constanino' tots els participants ens vam desplaçar als Jardins dels Drets Humans (sota el Graner) per sopar junts, amb la dinamització de Nyamnyam sota l'acció simbòlica 'Cucharada y paso atrás' (recollida en el fanzine de Vulnus que adjuntem com a Annex1).

11 i 15 de juliol

ITINERARIS ARTÍSTICS : Albert Pijuan + Mariona Naudin + Javier Guerrero

102 participants (100% ocupació) + 12 creadors vinculats. A part de la resignificació del barri, el descobriment de certs indrets poc visibilitzats a dia d'avui, recuperar la memòria històrica i artística de La Marina (la figura de Francesc Candel, associacions del barri, etc.) cal destacar la col·laboració de **31 veïns del barri en els itineraris**, com a narradors i com a artistes.

Es va crear **una publicació amb els textos i els recorreguts* (mapa i text)** que es va distribuir entre els participants i que a dia d'avui s'està refent perquè quedi com a material autònom disponible al Graner i altres indrets del barri (biblioteca, etc.) per fer els recorreguts de manera autònoma i personal, amb la guia de la publicació.

* Adjuntem les publicacions dels itineraris com a Annex 2

Els dos itineraris artístics finalitzaven amb l'assistència conjunta a la programació del Grec Festival de Barcelona (el dia 11 de juliol a la peça de dansa 'Habemus Corpus' al Mercat de les Flors i amb l'acollida de Francesc Casadesús) i el 15 de juliol al concert de Fermín Muguruza al Teatre Grec.)

.....

"Caminar també es pot concebre com una activitat visual. Cada passejada pot ser tan relaxada que ens permeti mirar i pensar sobre el que veiem, integrar allò nou en el que ja coneixem. Potser aquest sigui l'origen de la singular utilitat del caminar, que és alhora viatjar a prop i lluny. És el moviment, amb les vistes que se succeeixen, el que fa que passin coses dins de la ment i això és el que torna el caminar ambigu i infinitament fèril: caminar és a la vegada mitjà i fi, viatge i destí" (Rebecca Solnit)

Els dos itineraris artístics que s'han creat específicament per al projecte BooMBeta i que resignifiquen creativament el barri de La Marina s'han creat amb la complicitat i en diàleg amb l'Oficina Barcelona Ciutat de la Literatura - UNESCO i per a realitzar-los es va crear un equip de tres creadors: el dramaturg Albert Pijuan i els artistes escènics Mariona Naudin i Javier Guerrero.

"Dues passejades per la muntanya de Montjuïc que parteixen del barri de La Marina per acabar una d'elles als jardins de l'amfiteatre Grec i l'altra al Mercat de les Flors, passant pel MNAC. Es tracta de dos itineraris que conjuguen dues narratives: una d'autor, amb l'aliança de l'Oficina Barcelona Ciutat de la Literatura – UNESCO i una altra d'escènica, amb l'aliança del Festival Grec.

Mariona Naudin, Javier Guerrero i Albert Pijuan ens proposen des de tres disciplines diferents -teatre performàtic, dansa i literatura- un exercici en moviment de memòria i de projecció col·lectiva sobre el barri de la Marina. Un tour teatral que arranca a la Marina i acaba a les fonts de Montjuïc. Una ruta virtual que lliga la cara oculta (i ocultada) d'una ciutat amb el seu aparador turístic més fastuós. Dues cares d'una ciutat que, irònicament, tristament, col·li-deixen en una mateixa muntanya.

En aquesta passejada, La Marina és el material en brut per construir un discurs sobre el que ha estat el barri i el que no es va voler que fos, sobre el que és, el que podria haver estat i allò que podria ser. Una passejada que no deixa de ser un somiar desperts tots junts, i que, com en els somnis, la memòria personal, la història social, les pors i les esperances es fusionen en una sola vivència.

El pes del passat, i sobre tot dels prejudicis que la resta de la ciutat té sobre el barri, és una llosa de la qual tots els veïns volen desfer-se. Els tres artistes volen encarar-se a aquest passat i alhora convidar a mirar cap endavant: com imaginar un futur des d'aquest punt de partida pantanós sense obviar que, en l'actualitat, la Marina segueix tractant-se com l'abocador de les institucions incòmodes (centres de menors, presons) o directament il·legals (CIE, el complex Eduard Aunós)."

Un recorregut per a somiadors fet sobre els elements primordials que conformen el barri: l'emoció i la sorpresa. Un recorregut que vol donar a conèixer l'esperit lluitador, supervivent, imaginatiu i esperançador d'un barri que la capital dels creuers i les borratxeres low cost ha volgut enterrar en la desmemòria."

EQUIP

Albert Pijuan

Nascut a Calafell l'any 1985, és llicenciat en Ciències Polítiques i en Filosofia. En teatre, ha escrit una quinzena de peces entre creacions pròpies i adaptacions. A banda de Catalunya, les seves obres s'han estrenat i publicat a Itàlia, Xile o Iraq. Actualment, és el dramaturg de la companyia LaminimaL Teatre. Les seves últimes obres són *Apocalypse Uploaded* (Fira Tàrrrega 2016), l'adaptació de la novel·la *El jugador*, de Fiodor Dostoievski (Teatre Tantarantana 2017) i el monòleg *Mort d'un pare vietnamita* (projecte "Unjust Night", Fucina Culturale Machiavelli, Verona 2017).

En narrativa, ha publicat *El franc tirador* (2014) Ramon Llull. Ara i aquí (2016) i *Seguiràs el ritme del fantasma jamaicà* (2017). Ha publicat relats curts en nombroses antologies i un llibre de poesia. També ha traduït de l'anglès Evelyn Waugh, Howard Barker o Dalton Trumbo, entre d'altres.

Mariona Naudin – ITINERARI 11 DE JULIOL

Mariona Naudin és intèrpret, creadora i directora escènica. S'ha format a Espanya, Argentina i Alemanya i és llicenciada en Interpretació de Gest (Institut del Teatre de Barcelona). Actualment compagina la seva feina artística amb estudis d'Antropologia Cultural a la Universitat de Barcelona.

Ha treballat per a coreògrafs i directors com Xavier Le Roy (*Restrospectiva*, de Xavier Le Roy. Fundació Tàpies 2012), Roger Bernat (*Numax-Fagor-Plus*, Internationales Bürgerbühnenfestival Theater Freiburg) o Arantxa Martínez (*The Present*, *Tanz im August*, Berlin), entre d'altres. Tanmateix, ha desenvolupat treball en solitari i peces pròpies: *VIP*, homenaje a Severiano Naudin (Premi del Jurat a Festival 100º Berlin 2013, Hebbel am Ufer Theater), *Una família balla* (Festival TNT, 2015), *Una família balla segona part* (Antic Teatre, 2017), *Kopfkinó* (Festival Sàlmon, Festival Escena Poblenou 2016). També forma part del col·lectiu *Mos Maiorum*, amb qui han creat l'obra de teatre documental homònima que va ser estrenada amb gran èxit al TNT 2016. Durant l'any 2016 va ser artista resident al Graner i actualment és membre del col·lectiu ARTAS, vinculat a l'espai de dansa i creació La Poderosa.

El seu treball és heterogeni i abraça diversos llenguatges: dansa, teatre documental, text, site-specific. Així mateix, les seves creacions es nodreixen de disciplines que també provenen de l'àmbit social com la història o l'antropologia. L'interès central de la seva recerca parteix de la voluntat de trobar un format ideal pel contingut, d'inventar i construir nous dispositius que permetin materialitzar escènicaament la necessitat primera, el contingut. En definitiva, trobar una manera pròpia i adequada per posar en escena el que hom necessita dir-li al món.

Javier Guerrero – ITINERARI 15 DE JULIOL

Llicenciat en Humanitats per la Universitat d'Extremadura (2006) i Graduat en Interpretació de la dansa i coreografia pel Conservatori Superior de Dansa – Institut del Teatre (2016). Comença els seus estudis de dansa i composició a Madrid, a l'escola Carmen Senra, on a més a més rep una beca i hi realitza la formació professional durant tres anys. El 2012 crea Montón de paja & trigo, per desenvolupar les seves idees i traduir la seva manera d'entendre el món a través de procediments artístics, que no es limiten únicament al camp coreogràfic.

Creadors vinculats: Albert Pijuan, Mariona Naudin, Javier Guerrero, Cris Celada, Mònica Almirall, Carles Cruces, Laura Lliteras Pons, Amanda Rubiosky, Amanda Rubio, Aitana Justo i dos 'Cobis'.

15 i 16 de juliol

TROBADA DE PENSAMENT: art i comunitat

55 participants (100% ocupació) + 8 veus que van preparar una petita conversa a partir de la seva experiència en el camp de la creació en un context comunitari.

En aquest primer cicle d'activitats BooMBeta vam encetar un dispositiu de pensament compartit a partir de l'eix temàtic: art i comunitat. Un concepte tan ample i divers ens permetia abordar una sèrie de temes o punts de partida que ens semblen interessants, i que volem plantejar des de diferents punts de vista i dinàmiques de participació.*

TROBADA 'ART I COMUNITAT' – BOOMBETA	
Dissabte 15 de juliol Art col·laboratiu i/o comunitari	Diumenge 16 de juliol Economies i organitzacions
11-13h Grup obert i deliberatiu	11-12'30h Hans Laguna: 'Renda Bàsica Universal i cultura'
13-15h Dinar col·lectiu	13-14'30h Luz Muñoz: 'Zapatistas i altres experiències'
15-18h Veus i diàleg amb: Nicolás Barbieri, Jorge Larrosa, Luz Muñoz, Tomàs Aragay i Neus Ballús.	

* Malauradament Neus Ballús no va poder assistir finalment a la trobada i en el seu lloc va assistir-hi José González Morandi.

Dissabte 15 de juliol: art col·laboratiu i/o comunitari

SESSIÓ 1 // 11- 13h: Comencem fent una crida a tothom que des de la seva experiència artística o teòrica treballa al voltant del concepte comunitat. No volem donar per suposades les preguntes i les respostes i, per tant, aquesta primera sessió de diàleg serà una conversa compartida per tots els assistents, dirigida per les facilitadores Asun Pié Balaguer, Esperanza Gonzalez i Cristina Alonso, sobre el fet de treballar en comunitat. Entre tothom que hi participi es generarà una llista de preguntes, de qüestions o punts clau sobre el tema, que configuraran el futur pla de treball d'aquesta dinàmica de pensament que tot just encetem. A partir de crear aquest grup deliberatiu, la voluntat era dissenyar un full de ruta, amb contingut específic, que treballarem fins el juny del 2018. El consens inclou autonomia pròpia per decidir i disposar de gestió pressupostària que ens ajudarà a formalitzar les properes cites.

Es va treballar en diferents grups de 5-6 persones i es va realitzar un treball conjunt per recollir els temes, punts clau i altres dubtes pel que fa a la relació entre creació artística i treball comunitari.

13-15h: Dinar col·lectiu al Graner

SESSIÓ 2 // 15-18h: La sobretaula es veurà enriquida amb les veus de diferents perfils (teòrics i pràctics) que treballen actualment el concepte de comunitat. A través de petites intervencions respondran les preguntes generades durant el matí i relataran la seva experiència al voltant del tema que vertebrava la trobada.

Vam comptar amb les veus de: Nicolás Barbieri, Jorge Larrosa, Luz Muñoz, Tomàs Aragay i Neus Ballús.

Diumenge 16 de juliol*: Economies i organitzacions

Vam dedicar el diumenge a focalitzar les reflexions i els dubtes sobre un tema més concret i específic dins la mateixa línia de treball: economies. Es tracta de debatre, dialogar i qüestionar-nos sobre economies possibles. Així, vam proposar dos diàlegs pro-actius i oberts amb:

SESSIÓ 1 // 11-12'30h: Hans Laguna: 'Renda Bàsica Universal i cultura'.

A la sessió es pretén reflexionar al voltant de noves maneres d'entendre les pràctiques artístiques. En particular, s'analitzaran els canvis que pot comportar al món de la cultura la implantació d'una Renda Bàsica Universal. Amb aquest punt de partida, s'abordaran temes com la precarietat laboral, la professionalització o la relació entre el creador i el públic.

SESSIÓ 2 // 13-14'30h: Luz Muñoz ens parlarà de 'Zapatistas i altres experiències'.

*** la sessió de la trobada del dia 16 s'emmarca dins el context del projecte [PEA](#) (Programa d'Expansió Artística), amb el suport de Fundació Banc Sabadell.**

Bibliografia orientativa:

- Lyotard: *La condición postmoderna*. Edicions Cátedra. 2006
- Jameson, Fredric: *El posmodernismo o la lógica cultural del capitalismo avanzado*. Paidós Ibérica. 1991

Breu presentació veus participants:

Nicolás Barbieri és doctor en Ciència Política i llicenciat en Humanitats. És professor de ciència política a la Universitat Autònoma de Barcelona i investigador de l'Institut de Govern i Polítiques Públiques. La seva recerca es concentra en l'anàlisi i avaluació de les polítiques públiques, particularment en els àmbits de la cultura, la salut i l'acció comunitària. Les seves publicacions i reflexions es poden trobar en el blog www.ubicarse.net

Jorge Larrosa és professor de Filosofia de l'Educació a la Universitat de Barcelona. Ha cursat estudis de postdoctorat a París i Londres. És autor de diferents llibres publicats a Espanya, Argentina, Colòmbia, Mèxic, Veneçuela, França i Brasil. Ha exercit com a professor convidat a diferents universitats europees i llatinoamericanes.

Els seus treballs, amb una vocació clara d'aproximació a l'assaig, es mouen entre la filosofia, la literatura, les arts i l'educació. Els seus temes principals són la relació entre l'experiència i el llenguatge, l'experiència i la subjectivitat i l'experiència i l'educació. S'interessa per les categories, les materialitats i les pràctiques que constitueixen les especificitats i les relacions entre l'escola, la biblioteca i el museu.

Ha treballat amb freqüència amb artistes (del món de les arts plàstiques i escèniques) i amb mediadors culturals. Precisament sobre temes d'art i educació ha treballat per a la Bial de Sao Paulo, per a la Secretaria Municipal de Cultura de l'Ajuntament de Bogotá, per a la Fundació Municipal de Cultura de l'Ajuntament de Belo Horizonte...i ha impartit cursos i tallers per a institucions artístiques i culturals de diferents països. Des de fa anys és professor de l'assignatura 'Art i cultura en l'educació social' del grau d'Educació Social de la Universitat de Barcelona.

Luz Muñoz Curadora, consultora e investigadora en artes visuales. Postgraduada en Master of Arts CCC-Critical Curatorial en Geneva University of Art and Design, Ginebra-Suïza. Actualment es doctoranda del programa Sociedad y Cultura de la Universidad de Barcelona. Desde el 2008 a la fecha forma parte del equipo central del proyecto Documents of 20th Century Latin American and Latino Art at Digital Archive and Publication; proyecto del International Center for de Arts of Americas (ICAA) en The Museum of Fine Arts, Houston, TX-USA. <http://icaadocs.mfah.org/>. Entre 2011-2014 formó parte del Seminario Documenting Global Art: theories Databases, and Experimental Research Tools, coordinado por la Universidad de Barcelona, España y el Institut Nacional d'Histoire de l'Art (INHA), Francia y del programa CCC Pre-Doctorate/PhD Seminar en Geneva University of Art and Design, Ginebra- Suïza. Actualmente desarrolla consultorías nacionales e internacionales y es Curadora de Espai 10: Laboratorio de las Artes Contemporáneas en Barcelona, España.

Societat Doctor Alonso som en Tomàs Aragay i la Sofía Asencio. Ens agrada molt el concepte de desplaçament, situar alguna cosa fora del seu lloc, àmbit o espai propi, per indagar com aquest modifica el llenguatge, tant en la seva gramàtica constitutiva com en la lectura

que un observador pot fer-ne: desplaçar per desvetllar alguna cosa. Aquesta maniobra se'ns ha revelat com una eina eficaç per generar espais de discurs poètic que qüestionin l'estatus de la nostra comprensió de la realitat.

Vivim a Pontós, província de Girona. Creem un entorn rural i local i fixem els peus en la nostra pròpia tradició cultural per, des d'aquest observatori perifèric, generar un discurs universal. Tenim una clara vocació d'intercanvi permanent amb l'exterior; vocació que es recolza en un doble convenciment: d'una banda la necessitat de mantenir una escolta permanent dels canvis creatius que es desenvolupen a l'altre cantó de les nostres fronteres, i de l'altra, la imperiosa necessitat de mostrar el nostre treball al públic, de procedència cultural diversa, per situar-lo en un marc de recepció plural, que ens permeti rebre un feedback artísticament enriquidor.

José González Morandi és director i guionista. La seva formació cinematogràfica ha anat des de la Universitat del Cine de Buenos Aires al CECC de Barcelona i el Màster de Documental de la Universitat Pompeu Fabra. La seva filmografia consta de 6 llargmetratges de formats diferents i rodats en indrets tan diversos com Beirut, Pakistan, Etiòpia, Filipinas, Samoa, Senegal, Kenia, Turquia o Mauritània. Entre les seves pel·lícules destaquen "Can Tunis" (2006) premiada en nombrosos festivals internacionals.

Hans Laguna és un músic i productor resident a Barcelona. La seva obra abarca des de la cançó d'autor fins la música experimental, i ha dissenyat l'espai sonor de varies produccions de teatre i dansa. Paral·lelament, Hans és sociòleg i escriu articles en diversos mitjans.

Breu presentació de les veus facilitadores:

Mª Esperanza González té formació en Filosofia i Psicologia (Universitat de Barcelona). Creadora i directora del centre Bres Infància, que es centra en la psicologia de la infantesa, maternitat-paternitat i pluralitat familiar. Psicòloga forense. Psicòloga i formadora de formadors de l'entitat Vulnus, que desenvolupa activitats teatrals amb grups que es caracteritzen per la seva diversitat. Formadora de grups de persones en risc d'exclusió social. Ha co-dirigit grups de teatre infantil i ha adaptat peces de teatre clàssiques a teatre per a nens. És professora (postgrau i màster) de psicologia de la creativitat, de la pràctica teatral amb nens a partir dels mites, els contes i la faula i en l'atenció a la diferència a ISEP, IESP (Universitat de Girona) i UOC. És col·laboradora i investigadora dels programes Erasmus+, que es centren en el paper del teatre i els espais de creació teatral en el desenvolupament personal i comunitari, així com la seva connexió amb les relacions de poder en la vida quotidiana. Investiga sobre la relació entre els llenguatges teatrals i públics en la cultura contemporània ('Los nuevos públicos' i "In living memory. Creación artística colaborativa cine-arte visual-espectáculo en vivo").

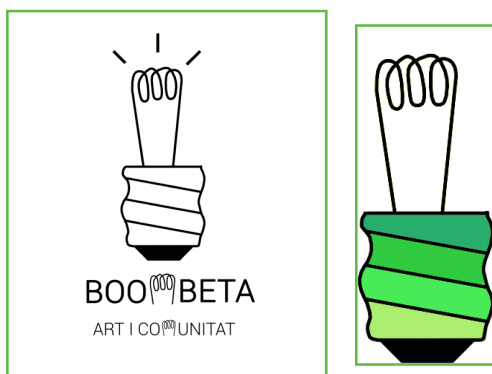
Asun Pié i Balaguer és Doctora en Pedagogia per la Universitat de Barcelona i professora/investigadora dels Estudis de Psicologia i Ciències de l'Educació (UOC). Forma part del Grup Consolidat d'Investigació Barcelona Science and Technology Studies (STS-b). La seva trajectòria d'investigació es centra en els Feminist Disability Studies. Co-dirigeix el Postgrau en Salut Mental Col·lectiva (UOC-URV).

Comunicació BooMBeta des del Graner

Els objectius de les accions de visibilització i comunicació de 'BooMBeta' des de les xarxes socials i altres plataformes del Graner van ser parar molta atenció al barri, arribar a les entitats, prescriptors i veïns de La Marina en primer lloc i obrir i visibilitzar les accions a la resta de ciutadans i perfils vinculats al Graner habitualment (sector i persones interessades en la creació escènica).

Per fer-ho, i amb la perspectiva de 3 anys de projecte per endavant, vam crear els següents elements de comunicació (amb la corresponent convivència de logos) i vam realitzar les següents accions de comunicació:

- Creació d'un grafisme específic

- Creació d'una plantilla de Mailchimp / newsletter específica

3 newsletters específiques a la llista de distribució del barri (entitats, equipaments i veïns) : 304 adreces inscrites

2 newsletter genèriques a la llista de distribució del Graner: 1.488 adreces inscrites

1 newsletter específica amb la informació de la 'Troba de pensament' a la llista de distribució vinculada al projecte PEA: 44 adreces inscrites (de prescriptors, perfils especialitzats i premsa).

- Disseny i impressió del flyer de les activitats BooMBeta amb més potencial de participació dels veïns de La Marina

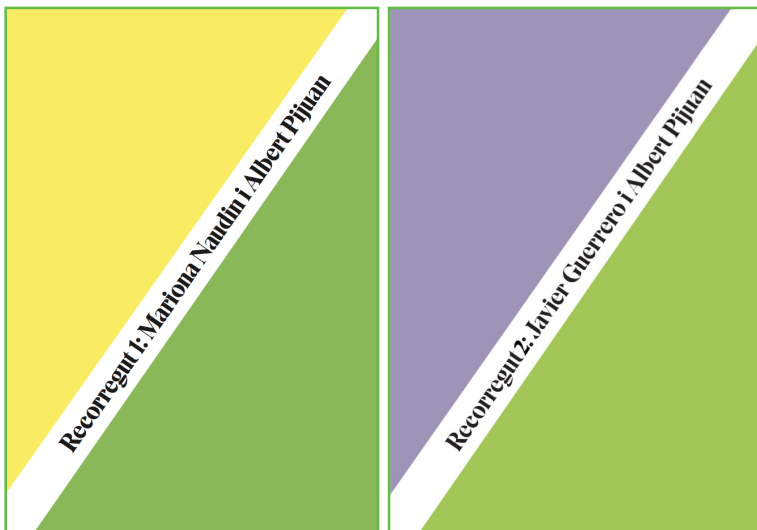

Embustada a 380 porteries del barri del flyer A6 color BooMBeta, amb un total de 4.000 flyers repartits pel barri.

- Disseny i impressió de 300 bosses 'tote bag'

- Disseny i impressió itineraris (mapa + text, llibret de 16 pàgines dina5): 60 per a cada itinerari (un total de 120)

- Coordinació amb entitats del barri per difondre de la millor manera el projecte (i amb les entitats que hi participen com a motor: Pla de Barris, Festival Grec, Barcelona Ciutat de la Literatura, en aquest cicle).

- Comunicació a la web del Graner i a les seves xarxes socials (Facebook i Twitter).

Twitter @granerbcn:

15 tuits #BooMBeta

8.109 impressions

343 interaccions (engagement)

Facebook granerbcn

12 publicacions *dues en format post patrocinat

21.391 d'abast

2.845 clics a la publicació

357 interaccions

- Fotògraf i realitzador fent el seguiment de les activitats (galeria de fotos i clip en vídeo) (a la següent pàgina trobareu la galeria de fotos, el clip està en procés d'edició actualment).

- Premsa digital (seguiment d'un dels recorreguts per part de Recomana.cat)

<http://recomana.cat/RECACCIONSA.ASP?ACCIO=265>

RECOMANACIONS

En el camí que la crítica sigui un guia per a entrar per camins desconeguts, encetem amb el suport del Grec Festival l'acompanyament als espectadors a la cuina dels artistes. És un programa que compta amb la coordinació de Carme Tierz (relació amb les companyies) i Alba Cuenca (relació amb el públic). El dia 15 ens vàrem afegir al grup que participava al Recorregut 2 del projecte BooMBeta. Us ho expliquem:

Grec Creació 2017

SENSE DISCIPLINA

L'espectacle ja no està en cartell.

VEURE

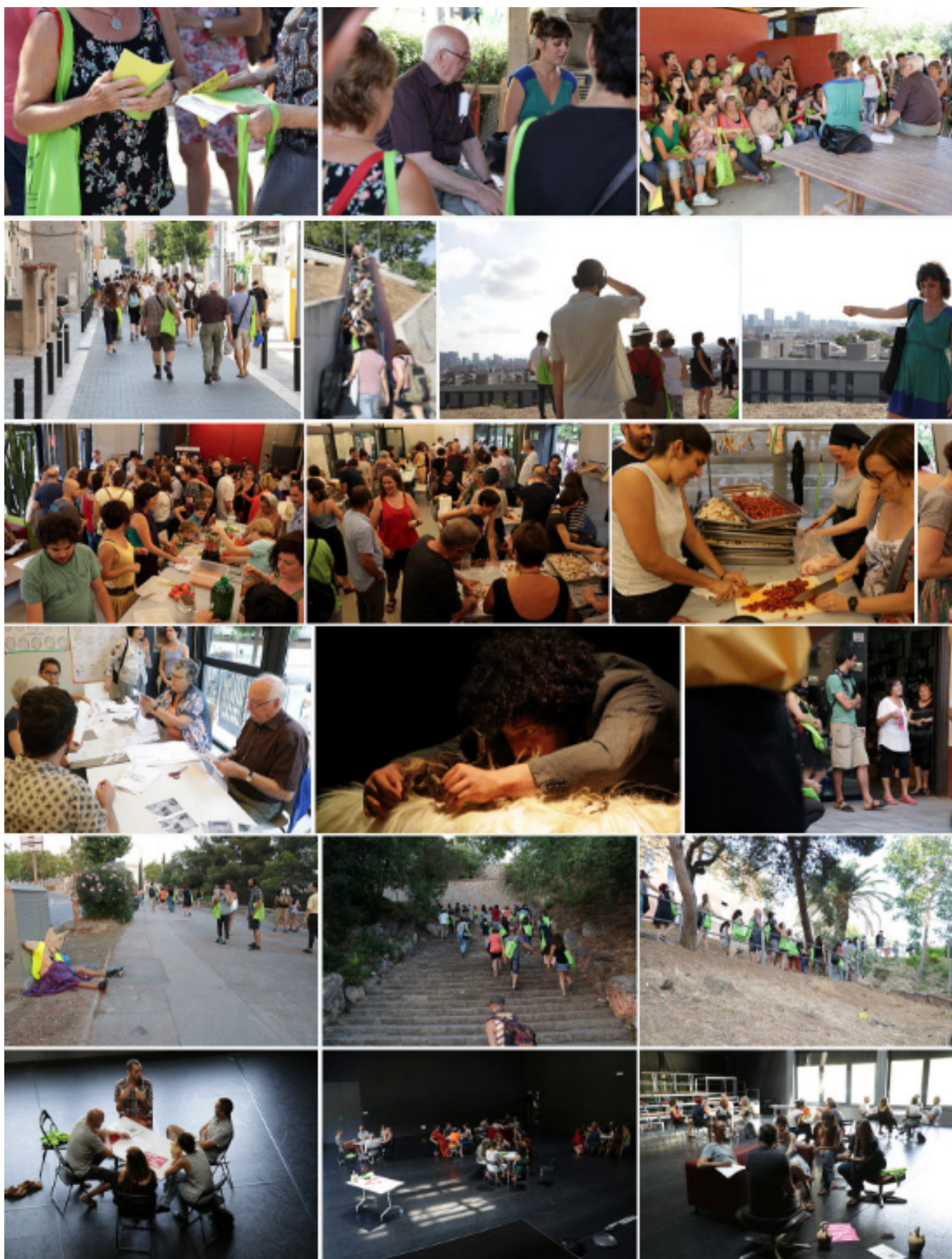
Recorregut 2: Javier Guerrero i Albert Pijuan

BooMBeta: DE LA MARINA AL GREC
17 de juliol de 2017
Carme Tierz

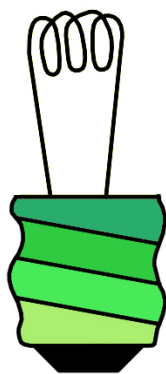
15 de juliol, 19.30 h. Som al punt on el carrer de l'Aviador Franco es troba amb el de l'Aviador Durán, i a pocs metres d'un tercer carrer amb cognom de pilot, Ruíz de Alda, tots tres, Franco, Durán i Alda, tripulants del Plus Ultra, el primer avió que va cobrir la ruta Espanya-Argentina l'any 1922. D'aquí que a aquest racó de La Marina del Port se'l conegui justament per aquest nom, Plus Ultra. En comparació, la ruta que s'inicia avui, a la porta d'un dels establiments més emblemàtics del barri –la Bodega Peña–, pot semblar insignificant pel fet que cobreix els escassos tres quilòmetres que el separen del Teatre Grec; el recorregut, però, va molt més enllà (*plus ultra*) de carrers asfaltats i escales mecàniques: és un passeig per la memòria d'un barri i d'una muntanya que, de vegades, li ha donat recer, i d'altres, l'ha ocultat, aïllat, de la resta de la ciutat.

Davant de la Bodega Peña –que va abaixar la persiana per Sant Joan, després de noranta anys d'activitat– encara no hi ha ningú, però en una estona s'hi congrega una cinquantena de persones, a punt per emprendre aquest viatge en el temps. El recorregut dissenyat per Javier Guerrero i Albert Pijuan s'emmarca dins el projecte BooMBeta, art i comunitat, una iniciativa d'El Graner amb l'aliança de l'Oficina Barcelona Ciutat de la Literatura-UNESCO, del Pla de Barris i del Grec 2017, molt atent a les experiències creatives que involucren artistes i públic. Un espectacle viu, participatiu, que uneix carrer, quotidianitat, amb literatura, dansa i teatre. Poesia i denúncia.

GALERIA D'IMATGES: <https://flic.kr/s/aHskYRxb6U>

ANNEX 1 - FANZINE 'ARXIPÈLAG NARRATIU DE LA MARINA'
VULNUS + VEÏNS DEL BARRI

ARXIPÈLAG
NARRATIU
DE LA MARINA

9 Històries inicialment incomunicades per barrancs y dificultats d'accés.

Serà molt més tard que parlarem d'un únic barri, el barri de la Marina. Aquesta última és una memòria molt més moderna. Els 9 barris ja es comuniquen millor, són més propers, de manera que descobrim els problemes comuns. Però la memòria selectiva està molt estesa. És per això que és essencial que els cronistes siguin les mateixes persones que van estar allà.

"Hi ha indústries molt antigues. Cal Ferrero feien galledes de ferro; a Mare de Déu de port hi havia una fàbrica de sanitaris (els Sangrà); al costat d'això hi havia el Ferrero, feien material de guerra, Can Barret a la plaça de Mare de Déu de port era de material de guerra ja l'any 18 i quan més tard va esclatar la Guerra Civil van començar a fer material de guerra per nosaltres. Van bombardejar la fàbrica moltes vegades però mai, curiosament, va caure una bomba a la fàbrica, només als voltants. A casa quan venien els bombardejos a la nit m'acollonia, ens posàvem entre dos matalassos que hi havia al llit. Una de les bombes va caure a casa d'uns veïns que havien marxat el cap de setmana fora."

(Veí del Barri de la Marina)

1. EXPLOSIONS

“El 20 de julio de 1996 pareció que el barrio iba a volar por los aires. Se oye una gran explosión, tiemblan las casas y parece que es el fin del mundo. Salen corriendo a la calle y ven una enorme bola de fuego y una columna de humo, a la bomba atómica, sobre sus cabezas, al mismo tiempo que les llueven fragmentos de llamas. Se trata de las próximas instalaciones de Repsol que han explotado como consecuencia de una fuga de gas. Ante el desastre salen corriendo hacia el paseo de la Zona Franca. Inmediatamente se movilizan y exigen respuesta a las autoridades públicas. Éstas dicen que todo está controlado y dan garantías de que las instalaciones de Repsol serán trasladadas en pocos meses...” (Francisco Candel, 1998:13)

De les bombes feixistes, a explosions de les instal·lacions de Repsol, a la fàbrica de bombetes de la Phillips, fins el projecte BooMbeta que tens entre les mans.

2. TERRES

"Fins als anys 50 hi va haver camps al Barri, per exemple Cal Ramonet. De seguida que es posava un camp (de cultiu) en venta, ràpidament es comprava. Després de la guerra va arribar un moment que al barri tots érem propietaris" (Veí del Barri de la Marina).

Camps d'enciams, de tomàquet, de mongetes...Després camps de futbol, lloc de trobada, de diversió, de conflicte, d'enfrontament, de catarsi i de violències sublimades i no tant sublimades. Terres venudes, terres expropiades als camperols, terres violentades, terres de competició. La vida feta mercaderia? El subjecte fet propietari? Avui consumidor? Què som sense història?

La Marina era un extens territori dividit entre Sants i l'Hospitalet, que amb el temps es transformaria en la Zona Franca. Els anys vint la terra es treballava amb mètodes ben primitius, com passava a cal Quico Vermell, que es trobava a la banda de l'Hospitalet. El nom de la Marina, durant molt temps oblidat, ha estat recuperat i fins i tot hi ha una plaça amb aquest nom, la Marina de Sants, al costat del passeig de la Zona Franca (Huertas i Huertas, 2004: 40)

"Els camps els treballaven els mateixos propietaris del camp, enciams, escarola, tomàquets, mongeta tendre. Anaven al mercat central a vendre. Els hi anava molt bé. Hi havia gent que treballava molt i en treia profit" (Veí del Barri de la Marina).

Treballaven per ells, després treballaven per compte d'altri.

"Lo contaba Paquirri esta tarde, ahora hace un momento, en el despacho. A su novia, a la familia de ella, les han dado casa en el Campo de la Bota, en la arena de su playa, a pocos metros del agua. Son varias familias. Todos los que vivían en el Huerto de la Paloma. La CAMPSA se queda esos terrenos. La CAMPSA ha dado diez millones de pesetas para que se levantaran viviendas a esas familias. Ochenta mil pesetas por cada casa. Techo de cartón cuero, no del granuloso de arena, sino de ese fino y ondulado. La humedad de la playa rezuma a través de él. No hay puertas ni ventanas. Un tabique convierte la vivienda en dos compartimentos. Paquirri gasta bromas. Su novia durmió con la mesa encima de la cama, para que no le chorreara la humedad. No tienen váter ni retrete. No saben dónde cagar. Además hay un vigilante en la orilla de la playa, para que allí no lo hagan. Reímos y bromeamos mucho con eso. (Candel, 2017:70)

3. BARRAQUES

"La vinya de darrera casa nostra eren barraques i a la muntanya de Montjuïc es feien barraques per tot arreu.

"La immigració que va arribar a finals del 50 era gent que venien a viure a les barraques. Tots els que vivien sobre la Diagonal també ho feien en barraques. Fins l'arribada del Congrés Eucarístic que els feia lleig i els molestava per poder construir un gran altar i els van enviar cap aquí també. No hi va haver problemes d'integració amb aquestes arribades" (Veïns del barri de la Marina)

"El doctor Emili Mira va escriure al setmanari Justícia Social, que sortia als anys vint, que els voltants de Montjuïc estaven esdevenint una autèntica barracòpoli. Quatre dècades més tard podria haver-se escrit el mateix, però corregit i augmentat (...). Can Valero, les Banderes, Tres Pins, La Muntanyeta o Jesús i Maria, la zona de Poble Sec, la Font de la Mamella i Sobre el Fossa, nom colpidor que significava exactament que les barraques s'havien aixecat al costat mateix del penya-segat existent sobre la fossa comuna, actual Fossar de la Pedrera." (Huertas i Huertas, 2004: 54).

- "Yo viví en una de esas barracas".
- "Y yo también"
- "Y yo"
- "Y yo"

4. I EL MAR?

"El mar dels humils. Que Barcelona va viure d'esquena al mar fins a la celebració dels Jocs Olímpics és un tòpic que, com és habitual amb tots els tòpics, conté alguna veritat. Certament, una bona part de la costa barcelonina estava amagada darrere les fàbriques i els rafals del port, però de totes maneres, sempre hi va haver trossos de platja freqüentada pels amants de banyar-se al mar, trossos alguns dels quals avui han desaparegut." (Huertas i Huertas, 2004: 60-61).

Els van robar el mar.

"El barri de Can Tunis pràcticament ja no existeix, ni tampoc la seva platja, que va ser molt popular: El barri tenia forma de trapezi, el carrer gran del qual era el passeig de l'Agrícola, que després va esdevenir passeig de Can Tunis. La part inferior del trapezi era sempre el mar, amb un carreró de nom tan inequívoc com Balneari. Fins i tot havien existit uns banys força coneguts, amb el nom exòtic de Zoraya. Des de fora s'hi podia arribar des del carrer de la Mare de Déu de Port o des del passeig de la Zona Franca. (...) Can Tunis va desaparèixer quan es va construir el moll d'Inflamables o Prínceps d'Espanya el 1970. (Huertas i Huertas, 2004:82).

5. INDÚSTRIA

"Les empreses ja no podien créixer més perquè no hi havia terrenys i llavors compraven terrenys fora i marxaven" (Veí del Barri de la Marina).

Créixer, reproduir-se, perpetuar-se i morir, com les hortalisses dels camps expropiats o venuts. Créixer indefinidament? però no per canviar sinó per mantenir les mateixes relacions de poder intactes. Uns fan la feina, els altres acaparen recursos. En poc temps volen omplir el barri amb 30000 habitants més, Per a que? Pera què el barri guanyi més serveis, això diuen, però no sabem què perdrà...encara no ho sabem, però sí sabem què va perdre temps ençà.

La indústria va condicionar-ho tot. Però això sempre passa, tots els processos d'industrialització ho canvien tot (Veí del Barri de la Marina).

Sabem què ens condicionava ahir, ho sabem? I sabem què ens condiciona avui?

Observo el levantamiento de pisos frente a la Lámpara Z (ahora Graner) y a los que ya hay levantados. Crecen por doquier. Ya no nos pueden quitar el sol, como los nuestros levantados al lado, y que ya empiezan a habitar, quedan más bajos. Nos irán tobando el panorama. Ahora, a la izquierda, vemos el monobloque lejano y compacto, entre brumas, como una ciudad salomónica de la ciudad satélite de San Ildefonso. Por el otro lado, la fábrica Sangrá no los dejará avanzar. Pero si al otro lado del paseo hacen rascacielos como los de la SEAT, perdemos de vista la llanura del Prat y, por la noche, la hilera de luces azules de la autopista de Castelldefels. En esta parte de acá, a la izquierda, los bloques junto a Piulachs han dejado enanos a esos pisos que tapan el ya lejano Port. Aún no se ve el campanario o torre, mejor dicho, de la iglesia de mis pecados. A la derecha, y desde el comedor, aún se ven los cuarteles de Lepanto y el moderno edificio de la estación de servicio de la SEAT, a líneas negras y rectas como los edificios en los cuadros de Buffet; y un enorme rascacielos, tipo igual, un poco más allá. Si levantan edificios así en la Gran Vía perderemos de vista La Bordeta, Hospitalet, Collblanc... aquí, junto a la carretera del Port, hay el Pentavín o Seyta, uno de los dos, y no levantarán seguramente torres de pisos. Pero más allá, después de Can Barret, junto al bar de la Cadena ya condenado, hay un enorme solar que pronto edificarán... (Candel, 2017: 277)

6. CANVIEM?

"Hi havia moments que abans d'arribar a l'estació de sants la gent ja saltava perquè la policia a les estacions els feien fora. Quan la gent baixava dels trens els demanaven la documentació, per això saltaven del tren abans d'arribar. Si no tenien papers els tornaven cap a la seva zona d'origen. Barcelona tenia molts problemes d'habitatge. Tothom tenia problemes d'habitatge i només faltava carregar més el burro" (Veí del Barri de la Marina).

Canvia el paisatge, canvia la geografia, canvien les relacions amb l'entorn, canvien els usos del poder?

7. PERILLS

Nosaltres de petits ens amagàvem sota unes mines que hi havia al polvorí. Més tard, l'any 49 vaig fer el servei militar a Barcelona, a sant Andreu. Fèiem l'exercici de tiro al camp de la bota. Anàvem al tiro i ens havíem trobat que quan arribàvem al final de la riera i havia la guàrdia civil i ens parava i ens feia esperar perquè hi havia afusellaments. Després veiem la sang fresca al passar i els cascos de les bales, això era l'any 49 (Veí del Barri de la Marina).

Ara la canalla no surt al carrer a jugar, potser es queden a casa i juguen a videojocs que maten algú altre, potser no surten de casa, potser no surten de la barriada, veritat o ficció?

8. HUMANS MASSA HUMANS

Es vivia millor abans, hi havia més familiaritat. Qualsevol problema de la gent el vivies tu també, ara no et preocupes per la gent, ningú es preocupa, no és com abans (Veí del Barri de la Marina).

És humanament habitable el barri? Discutim això als Jardins dels Drets Humans.

"Los habitantes de las Casas Baratas se solidarizaban con los vendedores y les ayudaban a meter las mercancías en los pasillos de sus propias casas. En un santiamén desaparecía todo, y sólo quedaban los puestos mondos y lirondos. Los brigadillas corrían de un lado a otro. Tenían que soltar a éste para coger a aquél, y, al final, todo se les iba de las manos. En vista de estos éxitos se decidió enviar al Picao. Si el Picao no lo arreglaba, no lo arreglaba ni Dios. Y el Picao no lo arregló. ¡Qué lo había de arreglar! A quien por poco lo arreglan es a él." "El Picao, por el mercado o Zoco no volvió más" (Candel, 1998: 138)

Ara cadascú es soluciona els seus propis problemes. On és l'altre? Perquè hi hagi ètica hi ha d'haver reconeixement de l'altre. On és l'altre?

"Abans les relacions del barri eren de doble mà, anàvem cap aquí i cap allà, quan va arribar el cotxe tot va canviar" (Veïns del Barri de la Marina).

Cada producte del mercat és potencialment capaç de canviar les formes de vida? Llavors, a quina velocitat canvien les coses? Quan quelcom és mou molt ràpid produeix l'efecte de certa fixació.

"(...) En el Dispensario Parroquial de Nuestra Señora de Port (...) visitan tres veces por semana, martes, jueves y sábados, a todo Dios y de gorra." "De este Dispensario de Port, mucha gente se ha querido ocupar. Periodistas, literatos. Saldría un sensacional reportaje, unas curiosas fotografías." (Candel, 1998:69-71). "El Doctor, el médico del Dispensario [...] sube a lo alto de la montaña de Montjuïc, donde el coche no llega, con la lluvia, por el barrio, con frío, con calor. Se mete en cuevas, en barracas, en la suciedad, en la miseria; se llena de piojos, a veces. De continuo se le ve por aquí. Incluso los domingos y las fiestas se deja caer por casa de algún enfermo que no tiene a nadie y sabe que se aburre. No va en plan de visita de médico. Va a hacerle compañía, a estarse un rato con él" (Candel, 1998:72-73).

"De la beneficencia también podríamos hablar largo y tendido. A todos nos afecta la sanidad, el transporte, la seguridad, el urbanismo, estos 4 o 5 temas nos afectan a todos y todas, entonces decidimos por iniciativa nuestra impulsar la plataforma de comerciantes y vecinos del distrito. A los políticos no les gusta esto. Porque prefieren el divide y vencerás" (Veïns del Barri de la Marina).

9. RESISTÈNCIA

"En la SEAT existió democracia directa. Ahora hay una reforma, 2000 firmas para tener un consejo, ya no habrá participación directa. Dicen que quieren una asamblea pero ponen todas las dificultades posibles. Se cercena la participación. Antes se hacían 6 consejos de barrio, después 4, ahora 1 y si queremos más tenemos que recoger firmas" (Veïns del Barri de la Marina).

Què ens ensenya la història?

Bastante teníamos con asfaltar las calles. 17 y 34 m2 de las casas, en algunas vivían 3 familias. No solo somos fruto de la inmigración sino que también somos nómadas, desplazados de la Diagonal. Construimos con nuestras manos el edificio del centro de barrios (Veïns del Barri de la Marina).

A Can Clos per tal de poder fer l'Associació, es va crear un Club d'escacs. Quan arribava la policia, "jugaven a escacs", quan marxava, parlaven de política. Una de les cèl·lules més actives del Partit Comunista estava a Can Clos. Per aquesta raó el barri era dels més vigilats per la policia.

La lluita i la resistència: motius d'orgull per al barri. Qui fabrica i alimenta l'estigma que encara opera avui en el barri?

Barri fet a cops però a cops de què?

El modelo de sindicalismo de democracia directa es un modelo también de barrio, en los barrios la organización eran los consejos de barrio y la suma de consejos tenía que dar una organización, esto último no se dio nunca. Estábamos en cosas muy puntuales, muy básicas. (Veïns del Barri de la Marina).

Ara alguns diuen que ells i elles están passats de moda, que son vells i velles i nosaltres ens preguntem: què és el que està passat de moda exactament? Què és el que és nou? Què és el que es vell? La desmemòria inventa la roda.

La deshumanització i la burocratització dels somnis realitzats; què farem quan morin els/les que van lluitar per ells?

Mucha gente que había vivido en casas baratas tenía el objetivo de ascender socialmente. Querían tener una buena vivienda y empleaban las 24 horas del día a trabajar. Eso cercena el compromiso social. De modo que cuando luchabas para la supresión de horas extras había gente que seguía haciendo jornadas interminables. Luego vinieron líderes más nefastos y líderes más capaces. Y más tarde, en los 90, los dirigentes pasaron a ser fichados por el partido. Fueron Consellers del distrito, concejales, quedaron huérfanas las asociaciones de vecinos y todo tipo de organismo vivo, aunque también había ilusión porque veías a tus compañero/as en el ayuntamiento (Veïns del barri de la Marina).

¿Hay o no hay un afuera del capitalismo? La alineación de la mayoría de la humanidad está allí, nos dicen.

QUINA COLLITA FAS ARA?

Nosaltres estem intentant construir una nova realitat perquè hem passat uns anys en els que el barri s'estava enfonsant i havia el risc que es convertís en un barri dormitori. La gent no podia gaudir de res perquè al barri no hi havia res. Ha trigat molt tot a arribar. Hi va haver un fort moviment veïnal, però després hi va haver una aturada y es va paraitzar tot... el metro porta 30 anys de reivindicació i han estat a punt de tapar-ho tot i atura-ho. S'ha de continuar tenint confiança en que el barri té gent amb capacitat per canviar-ho tot. I hem de deixar les particularitats per fer una força comuna. Els barris es van crear com es van crear però això es podia haver canviat construint una forma comuna entre les diferents barriades però hi ha hagut massa interessos particulars, i cadascú ha evolucionat per la seva banda. Qui defensa els serveis basics per tot el barri? No pot ser que només ens preocupem per l'arbre que ens fa mal, el forat a terra o altres qüestions menudes i particulars.

*Nosotros somos artesanos de la transformación social.
(Veïns del Barri de la Marina)*

“Ya no hay ninguna hoja en la higuera. Está anocheciendo (seis menos diez de la tarde) y, al amor de la estufa, la libreta en las rodillas, la observo a través de los cristales (...). Las ramas desnudas se recortan sobre un fondo de muchos grises. Está haciendo frío. Por toda España, según los periódicos, mal tiempo. Nieve, frío, tormentas.” (Candel, 2017: 111)

¿Y tú que cultivas?

"CUCHARADA Y PASO ATRÁS"

LOCALIZACIÓN

Regional

SIGNIFICADO

Es una expresión cuyo origen es el comensalismo popular en aquellos platos en los que se comía de la olla o sartén (por ejemplo, las migas). La expresión alude a la forma de compartir colectivamente algo, servirse una cucharada y dejar paso al siguiente dando un paso atrás. En el uso fuera del contexto culinario alude a compartir y respetar.

ROL DE LAS PERSONAS

Expresión popular transmitida generacionalmente por vía oral. La usan principalmente personas adultas de cualquier género.

Los "ranchos" nombre con el que en Aragón denominamos a platos de mezcla de diferentes condumios, tirando a consistentes, y con las calorías descontroladas, se comían con la técnica de "cucharada y paso atrás", esta técnica no era, o es, otra, que la de depositar la sartén "mondonguera" conteniendo el rancho y todos en corro cuchara en mano, avanzaban de uno en uno y por riguroso orden, inclinándose reverentemente ante la sartén para "pillar" una cucharada del reconfortante ágape, y con parsimonia desmedida dar un paso atrás para degustarlo, dejando sitio, para que otro comensal proceda de igual manera, mientras tanto la bota de vino, no debe parar de dar vueltas...

Parte importante en estos consistentes platos eran los productos de casquería, tan considerados en economías de subsistencia, para pasar a ser denostados en tiempos de "gourmets de mantel de lino", para volver otra vez a de donde nunca debieron salir, a ser considerado un producto mas de la alimentacion humana.

¿Hay algo más cordobés que un perol y la frase «Cuchará y paso atrás»...? ¿Por qué esta manifestación popular no ha perdido arraigo con el paso del tiempo? ¿Qué la hace imperecedera, actual a pesar de que su origen es tan antiguo?

«Uno de los secretos del perol es que tenemos una sierra que es una maravilla». Quien así se pronuncia es **don Francisco Castellero**, posiblemente la máxima autoridad en la materia en varios kilómetros a la redonda.

No en vano preside desde hace cerca de veinte años la Federación de Peñas. «En el perol se da un tipo de unión que en el piso, por grande que sea y por gente que juntes, no se va a dar en la vida», añade Castellero.

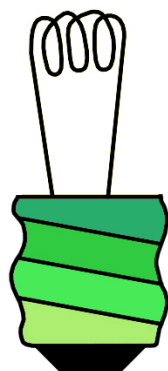
No será sociólogo, pero da en la clave. El sociólogo del IESA Eduardo Moyano, coincide con él. «La cercanía de la sierra facilita el vínculo de la población urbana con la naturaleza, y eso hace que el ritual de los peroles se pueda desarrollar durante todo el año, cosa que no es posible en otras ciudades», asegura.

«**La estructura de peñas favorece la organización de peroles** como una forma de trasladar al campo las relaciones de sociabilidad que existen dentro de esas asociaciones recreativas», sostiene Eduardo Moyano.

Y agrega: «Las peñas no tienen que hacer mucho esfuerzo para convocar a un grupo de amigos y organizar un perol, ya que lo que hacen es, prácticamente, trasladar al perol la propia estructura y ambiente de la peña».

La sociología ayuda a entender un fenómeno muy cordobés. Así, Carlos Priego, técnico de investigación del IESA, asevera que «son numerosos los estudios que sugieren que una mayor interacción de los ciudadanos con sus espacios naturales induce al desarrollo de valores compartidos, es decir, al enraizamiento y a la conexión de los individuos con sus comunidades de origen».

Els veïns del barri de La Marina + Vulnus + Nyanmnyam · juliol 2017

ANNEX 2 - ITINERARIS ARTÍSTICS
ALBERT PIJUAN + MARIONA NAUDIN + JAVIER GUERRERO

The background of the page is split diagonally from the bottom-left to the top-right. The upper-left portion is a solid yellow color, and the lower-right portion is a solid green color. A white diagonal band runs through the center, separating the two colors.

Recorregut 1: Mariona Naudin i Albert Pijuan

El Graner, amb la complicitat de Barcelona Ciutat de la Literatura i dins el context del projecte BooMBeta (amb el suport del Pla de Barris) proposa dos itineraris narratius pel barri de La Marina i la muntanya Montjuïc.

Dues passejades per la muntanya de Montjuïc que parteixen del barri de La Marina per acabar una d'elles als jardins de l'amfiteatre Grec i l'altra al Mercat de les Flors, passant pel MNAC. Es tracta de dos itineraris que conjuguen dues narratives: una d'autor, amb l'aliança de l'Oficina Barcelona Ciutat de la Literatura – UNESCO i una altra d'escènica, amb l'aliança del Festival Grec.

Mariona Naudin, Javier Guerrero i Albert Pijuan ens proposen des de tres disciplines diferents -teatre performàtic, dansa i literatura- un exercici en moviment de memòria i de projecció col·lectiva sobre el barri de la Marina. Un tour teatral que arranca a la Marina i acaba a les fonts de Montjuïc. Una ruta virtual que lliga la cara oculta (i ocultada) d'una ciutat amb el seu aparador turístic més fastuós. Dues cares d'una ciutat que, irònicament, tristament, col·lideixen en una mateixa muntanya.

En aquesta passejada, La Marina és el material en brut per construir un discurs sobre el que ha estat el barri i el que no es va voler que fos, sobre el que és, el que podria haver estat i allò que podria ser. Una passejada que no deixa de ser un somiar desperts tots junts, i que, com en els somnis, la memòria personal, la història social, les pors i les esperances es fusionen en una sola vivència.

El pes del passat, i sobre tot dels prejudicis que la resta de la ciutat té sobre el barri, és una llosa de la qual tots els veïns volen desfer-se. Els tres artistes volen encarar-se a aquest passat i alhora convidar a mirar cap endavant: com imaginar un futur des d'aquest punt de partida pantanós sense obviar que, en l'actualitat, La Marina segueix tractant-se com l'abocador de les institucions incòmodes (centres de menors, presons) o directament il·legals (CIE, el complex Eduard Aunós).

Un recorregut per a somiadors fet sobre els elements primordials que conformen el barri: l'emoció i la sorpresa. Un recorregut que vol donar a conèixer l'esperit lluitador, supervivent, imaginatiu i esperançador d'un barri que la capital dels creuers i les borra-xeres low cost ha volgut enterrar en la desmemòria.

Punts clau del recorregut:

- 1- Masia Can Mestres
- 2- Cap a la bodega Peña al carrer Aviador Franco
- 3- Bodega Peña
- 4- Cap a les escales mecàniques pel carrer Mare de Déu del Port
- 5- A dalt de les escales mecàniques
- 6- De camí al Polvorí
- 7- Polvorí
- 8- Estadi Serrahima
- 9- Túnel de la Foixarda
- 10- Avinguda dels Montanyans
- 11- Jardins Històrics
- 12- Cap al Mercat de les Flors

1. MASIA CAN MESTRES

La sortida del recorregut és als horts urbans de la Masia Mestres, un projecte impulsat i materialitzat gràcies a l'acció veïnal. Només d'arribar, trobem tres pancartes en aquest ordre -totes les frases en castellà que aniran apareixent en les pancartes són de Francisco Candel.

Estamos en unos barrios fabriles.
Unos barrios que antaño fueron campos y más campos.

Parece mentira que en estos barrios -los que realmente producen riqueza- las instituciones estén por los suelos.

Això és la Marina

Tot seguit ens centrem en Julio Baños. Julio Baños és un personatge nuclear de la Marina del Port. A banda de ser un treballador de la Pegaso que ha estat al capdavant de les lluites sindicals, és un dels principals historiadors del barri, amb tres llibres publicats. Va néixer a Can Tunis quan Can Tunis era un balneari i una platja verge on el rei Alfons XIII anava a banyar-se. Julio Baños ha viscut en primera persona tots els canvis del barri del segle XX.

Julio Baños és entrevistat per Mariona Naudin. Ens parla de la prehistòria del barri -les sitges romanes descobertes a mitjan segle XX que demostrin que la zona de la Marina era un enclavament comercial destacat fa dos mil anys, el primer port de Barcelona; les restes del castell de la Marca Hispànica que era el punt de vigia de la línia que dividia moros i cristians; quan el barri era la zona agrícola de Barcelona, fins a principi del segle XX, amb més de 80 masies i tres collites anuals- i fusiona aquest discurs amb la seva vivència personal com a treballador de la Pegaso en els convulsos 60 i 70, quan la lluita per la millora dels drets laborals era el motor de vida de moltíssims treballadors.

2. CAP A LA BODEGA PEÑA PEL CARRER AVIADOR FRANCO

.....

Sortint de la Masia Can Mestres ens dirigim a la Bodega Peña passant pel carrer Aviador Franco. Que el nom no us espanti. El Franco aviador és un dels pilots que va fer la gesta de ser els primers en creuar l'Atlàntic en hidroavió des de Huelva a Buenos Aires. La Bodega ocupa la cantonada d'aviador Franco amb aviador Duran. El barri es diu Plus Ultra, justament el nom de l'avió amb què es va fer la gesta. Abans d'arribar a la bodega, però, trobem una corredora aturada al mig del carrer, que observa una rajola. Una persona del públic recita aquest text:

Davant d'aquesta rajola:

Quants s'hi han dit hola, aquí?
Quants cigarros s'hi han apagat?
Quants hi han fet malabars per divertir els que passaven un dimarts a la tarda?
Quantes vegades ha estat cobert de neu?
Hi ha hagut alguna petició de mà desesperada?
Algun part d'urgència a plena llum del dia?
Quants no s'hi han dit adéu però ho haurien d'haver fet?
Quants s'hi han aturat a cordar-se la sabata sense saber que en aquesta mateixa rajola el seu avi jugava a pilota de petit?
Quants s'hi han rendit?
Podem saber el número exacte?
Podem saber quants s'han assegut en rotllana carregats de xibeques per debatre sobre política o música?
Podem saber com era això d'aquí al voltant abans que hi posessin rajoles?
Algú sap quants hi han ballat, damunt d'aquesta rajola?
Quants han arribat a les mans?
Quants hi han caigut de genolls i han demanat sisplau sisplau que aquesta vegada surti bé?
Quants han pensat "Tant de bo es recordés de mi"?
Quants hi han mort?
Quants hi han perdut algun ésser proper?
Quants hi han cantat les penes amb l'ajuda d'una guitarra?
Quants han fet una fotografia d'aquesta rajola meravellats per tot el que hi deu haver passat sense que ningú se n'hagi adonat?
No es podrà saber mai el nombre exacte perquè no hi ha cap registre.
L'únic record és la marca d'aquesta rajola.

En acabar el text, la corredora fa mitja volta i arrenca a córrer. A l'esquena du un dorsal que diu "Seguiu-me". Ens dirigeix cap a...

3. BODEGA PEÑA

.....

Maria Peña ha estat l'última d'una nissaga de bodeguers històrica. El 23 de juny de 2017, la Bodega Peña va tancar després de noranta anys de servei al barri. Prenem una copa de cava o un vermut que ens serveix la Maria. Ho aprofita per explicar-nos la història de la bodega, que ha estat el cor del barri. No només ha estat un punt de reunió social importantíssim, no només han estat els impulsors de la trepitjada de raïm que es fa cada setembre, sinó que, durant molts anys, i davant l'abandó del barri per part de l'Ajuntament, ha fet la funció de Casa del Socors.

4. CAP A LES ESCALES MECÀNIQUES PEL CARRER MARE DE DÉU DEL PORT

.....

Era un 17 de juny quan ens vam assabentar que la Bodega Peña tancava definitivament després de 90 anys. Com que la festa de clausura era la Revetlla de Sant Joan, ens vam afanyar a visitar-la. Això pot ser que ningú s'ho cregui, però aquella mateixa tarda vam coincidir amb Xavier Trias, l'exalcalde, acompanyat d'un seguici considerable, que venia a acomiadar-se de la Maria. Es veu que Trias participava des de feia 20 anys a la trepitjada de raïm que cada setembre s'organitzava al barri. Vam parlar de la bodega i ens va convidar a cava. La Maria, no en Trias. Mentre brindàvem, a fora, els tres antonios anaven fent comentaris fotetes des de la bóta que hi ha a fora: "Xavié, astirat una mica tu que pots, homa!". Després de les fotos de rigor, Trias i la comitiva va desaparèixer. Trias va formar part del govern de Pujol des de 1988 fins al 2000. Va ser l'any 1997 que es va arrencar el projecte del metro que uniria la Marina amb Barcelona, l'Hospitalet i el Prat de Llobregat. L'esquena de Montjuïc per fi connectada amb la resta de la ciutat! L'any 2003 van començar les obres de la L9 amb un pressupost de 2000 milions d'euros. Quinze anys després, les obres encara no s'han acabat, i el cost del projecte s'ha multiplicat per 8 fins als 16.000 milions. És l'obra pública més cara que s'ha fet mai a Catalunya. Si heu baixat pel passeig de la Zona Franca segur que heu vist les obres. Hi ha un cartell, pàl·lid de tants anys de sol, que anuncia l'arribada de la Línia de metro. Ara, damunt del 9, hi ha una enganxina amb el número 10. No podem evitar imaginar les enganxines que aniran reanomenant la línia de metro mentre les obres no acabin. L11, L12, L13, L14... Algun dia, potser, la L28 arribarà a la Marina.

5. A DALT DE LES ESCALES MECÀNIQUES

Quan hem arribat al replà que queda a dalt de tot de les escales mecàniques trobem dues pancartes més.

Está muy bien esto de eliminar el barranquismo.

Lo que no está tan bien es desahuciar a gente sin soluciones justas.

Quan deixem enrere les pancartes pel carrer de la Fortuna, travessem plaça Lorca i trobem unes escales a la dreta (no mecàniques) que ens conduiran directament a l'edifici del Polvorí.

6. DE CAMÍ AL POLVORÍ

Resulta que en el barrio del Polvorín, cuyos pisos los levantó el Patronato Municipal de la Vivienda, hay unas diez casas vacías, algunas de ellas desde largo tiempo. Unas tienen dueño. Este dueño se compró otro piso donde fuera y esta vivienda de aquí no la quiere soltar. Pero hay otras casas vacías completamente. Al mismo tiempo, y como contraste, en otras casas viven dos y tres familias. Concretamente, y en una de ellas, catorce personas. Es algo que está pronto dicho, pero... Entre estas catorce personas viviendo en promiscuidad. Había también un matrimonio, joven todavía, que compartía su cama con el hijo de quince años que tienen. Llevaban viviendo así no sé cuánto tiempo, hasta que el hombre de dicho matrimonio no pudo aguantar más la situación y se presentó en una asamblea de barrio donde se estaba discutiendo lo del Plan Parcial de Montjuic, y gritó su desesperación, y los vecinos, entonces -todos a una, como en Fuenteovejuna-, se acercaron a uno de estos pisos vacíos y, de una patada, ¡pam!, abrieron la puerta, y cogiendo los muebles de este desesperado matrimonio, los llevaron al piso vacío, diciéndoles: ya tenéis casa.

7. POLVORÍ

.....

El públic es posa d'esquena a l'antiga construcció del Polvorí, que també és l'antiga seu de Ràdio la Marina. Davant seu pot veure tota l'extensió que va des de Montjuïc fins al Llobregat. Mariona Naudin es col·loca davant del públic, d'esquena al mirador, i anirà assenyalant, com una hostessa de vol, els llocs on es desenvolupa l'acció narrada per la retransmissió radiofònica.

RADIO LA MARINA, retransmissió radiofònica.

PILAR

I des de l'antic edifici del Polvorí, amb unes vistes espectaculars de tot el barri, reprenem la connexió al 105.2 amb "La Marina al dia". Avui, 18 d'octubre de 1971, els hem d'explicar els fets que s'estan produint ara mateix a la fàbrica SEAT. Des del matí que alguns treballadors han ocupat la fàbrica per reclamar la readmissió dels últims acomiadats. Martina, ens pot dir què passa ara mateix?

MARTINA

Sí, Pilar. Els treballadors que han ocupat les oficines centrals han demanat negociar amb l'empresa, però la resposta de l'empresa ha estat enviar la Guàrdia Civil i grisos a cavall. Ara mateix la fàbrica està envoltada, podríem dir que la fàbrica es troba sota setge. Es pot sentir la tensió latent en l'ambient. Pilar.

PILAR

Gràcies, Martina, tornarem aviat a la fàbrica SEAT, ara ens demanen connexió des de l'any 1952. Ruben.

RUBEN

Pilar, som a l'Estadi de Montjuïc a la tarda de 31 de maig de 1952 i aquí s'està a punt de produir un esdeveniment històric: la major ordenació de capellans de la història de l'Església, ni més ni menys que 800 capellans nous sortiran avui per la porta de l'Estadi. Abans de la missa, les Juventudes Obreras Nacional Socialistas, que s'estaran acampades al costat de l'estadi tot el que duri el congrés, ens han delectat amb una desfilada on ha assistit tota la cúpula militar franquista i que ha estat presidida pel cardenal Tedeschini en persona. Pilar.

PILAR

Gràcies, Ruben. Martina, alguna novetat des de la fàbrica SEAT.

MARTINA

De moment tot igual. La fàbrica segueix assetjada. El cap de la guàrdia civil i el cap dels grisos s'han apartat del grup per discutir alguna cosa, però cap més moviment.

PILAR

Gràcies, Martina. Ara hem de connectar amb Can Clos. Sense moure'ns de 1971 desplaçem-nos un parell de mesos. En directe des del 5 de desembre, Carmen, què ens has d'explicar?

CARMEN

Pilar, aquí al barri de la Marina està caient un xàfec com feia anys que no es veia. Hi ha preocupació entre els veïns perquè s'han sentit uns sorolls anòmals a l'abocador.

PILAR

L'abocador, Carmen?

CARMEN

Efectivament. Tota la cara de la muntanya de Montjuïc que dona a la Marina s'ha convertit en l'abocador oficiós de la ciutat de Barcelona. Cada dia s'hi aboquen dues mil tones d'escombraries sense cap mena de control.

PILAR

No estàvem al corrent d'això, Carmen.

CARMEN

Fins ara ha provocat problemes de plagues, de salubritat, infeccions, intoxicacions, però amb aquest ruixat els veïns temen el pitjor.

PILAR

Hem de deixar-te un moment, Carmen, perquè sembla que hi ha novetats al Congrés Eucarístic.

RUBEN

Acaba de passar. 800 capellans ordenats d'un sol cop pel cardenal Tedeschini. L'estadi dempeus, Francisco Franco inclòs, aplaudint aquest moment històric. Recordem que tots els immigrants que van arribar d'arreu d'Espanya per a les obres del Congrés van viure en barraques al voltant de Montjuïc, i que a pocs mesos de l'inici del Congrés els van treure de Montjuïc perquè la muntanya havia de quedar "neta". Ara han estat reubicats al Verdum i Can Clos i tots ells han vingut en massa a aplaudir l'ordenament dels capellans.

PILAR

I ara tornem a 1971 perquè sembla que han passat coses tant a la Seat com a Can Clos. Carmen?

CARMEN

És una desgràcia, Pilar. El terra ha començat a tremolar, l'abocador s'ha ensorrat, acaba d'haver-hi, literalment, una allau de merda que ha enterrat les cases del peu de Montjuïc, il·les de cases senceres desaparegudes sota la brutícia, Pilar. Mai havia vist una cosa així.

PILAR

Un segon, Carmen, perquè hem d'anar immediatament a la SEAT, sembla que la policia ha entrat a la fàbrica. Martina?

MARTINA

Sí, Pilar, ara mateix es disparen pilotes de goma i gasos lacrimògens a l'interior de la fàbrica. La policia ha intentat dissoldre l'assemblea però els treballadors s'hi han negat i ha començat la batalla campal. Els cavalls dels grisos rellisquen en el paviment de la fàbrica, això és un caos. Les càrregues són duríssimes, alguns treballadors s'han atrinxerat als tallers i...No sé si ho heu sentit però hi han hagut trets, trets d'arma de foc, els grisos disparen a dins la fàbrica, hi ha corredisses amunt i avall, els treballadors contraataquen amb les eines del taller..

La veu es va distorsionant fins a desaparèixer.

La connexió radiofònica es talla.

Algú del públic llegeix l'epíleg.

EPÍLEG

Després de l'allau de porqueria, els veïns afectats es van reubicar a ciutat Meridiana. Els veïns van tallar l'accés als camions perquè no continuessin traslladant escombraries a l'abocador. l'alcalde Porcioles va assegurar que es tancaria en menys d'un mes. L'abocador finalment es va tancar. L'any 1974, tres anys després de l'esllavissada.

L'ocupació de la Seat del 1971 va ser l'inici del període de conflictivitat permanent entre els treballadors i l'empresa. Durant anys es van produir de protestes i mobilitzacions per reclamar millores laborals. Aquella nit, la del 18 d'octubre de 1971, un dels treballadors va rebre l'impacte de vuit bales. Antonio Ruiz Villalba va morir el 30 d'octubre. Era soldador.

El Congrés Eucarístic de 1952 va ser el primer esdeveniment d'acceptació internacional del règim franquista. Un any després, el 1953, es va firmar el concordat entre Espanya i la Santa Seu, encara vigent. L'himne del Congrés, "De rodillas", va ser una de les cançons més populars del franquisme.

En aquest moment torna a aparèixer la corredora, que para un moment davant nostre (sense deixar de córrer) i sense dir res, es gira i tornem a veure el dorsal on diu “Seguiu-me. El públic reprèn la marxa.

Pels auriculars del públic sona “De rodillas”. Al cap d’una estona es produeix un fos que ens porta cap al següent àudio:

COLÒNIA 92

A la segona setmana de treballar en aquest recorregut, va aparèixer un article a premsa que comprava la colonització de l’època romana amb la del segle XIX. Venia a dir que, en certa manera, la colonització romana era més avançada; els habitants dels pobles colonitzats tenien la ciutadania de la metròpoli i, per tant, els mateixos drets i deures. Els tres vam comentar l’article i el vam oblidar.

Dimecres passat, passejant per Montjuïc i parlant amb els veïns de la Marina, l’article va tornar-nos a la memòria.

En una colònia, una minoria s’imposa a una majoria per treure un benefici del seu territori. En una colònia, una minoria s’aprofita dels recursos d’una majoria per enriquir-se.

Podríem parlar de l’expropiació de les terres de conreu per a construir-hi fàbriques i equipaments d’oci per als ciutadans de bé. Però no cal anar tant lluny. Aquí, a Montjuïc, tenim piscines, un estadi olímpic, pistes de tennis, hípica, pistes d’atletisme. I cap dels veïns pot gaudir de les instal·lacions esportives que hi ha al seu barri. Descomptant, esclar, la ruïna de les Picornell.

Els Jocs del 92 desprenen un aire de dejavu respecte del que va passar amb l’Exposició Universal del 29 i el Congreso Eucarístico del 52. Esdeveniments internacionals ubicats a Montjuïc on els barris més propers només n’han patit el barraquisme, l’explotació laboral i la migració forçada.

Miràvem els busos turístics fent esses per la muntanya. Duien els turistes, amb aires de safari, a observar els detalls de la vida quotidiana de la població autòctona. Tots tres alhora vam pensar en aquell article. Ens vam posar a discutir si existia el concepte d’autocolonització. Una minoria s’aprofita d’un territori on la majoria que hi viu no gaudeix de cap dels beneficis i només en pateix les conseqüències. Una línia que segueix 1929-1952-1992 i que culmina el 2004. Una autocolonització on la metròpoli és a la mateixa ciutat que la colònia. Una marca que intenta dissimular un espoli.

8. ESTADI SERRAHIMA

.....

La corredora corre cap a l'estadi de Serrahima, on hi ha penjada la pancarta següent:

Usted y yo podemos no estar de acuerdo con muchas cosas,
pero tenemos que unirnos cuando nos quieren avasallar.

9. TÚNEL DE LA FOIXARDA

.....

La corredora ens espera just a l'entrada del túnel de la Foixarda, que és un rocòdrom. Quan veu que l'hem vist, s'endinsa al túnel i desapareix. El públic s'endinsa en el túnel. Deixem enrere el túnel dels escaladors i seguim caminant. Voregem l'estadi de rugby i el centre d'escaladors. En algun punt d'aquest trajecte trobem dues pancartes més que diuen:

Se dice: ustedes no viven aquí en condiciones como es debido
y vamos a remediarlo.

Cuando lo que se quiere decir es: largo de aquí que estos
terrenos los necesitamos.

Després de l'última corba, ens trobem a la corredora parada altra vegada. Està observant un individu que està escombrant fulles. L'individu en qüestió és Cobi amb una armilla fluorescent de "Serveis comunitaris". Cobi té molts problemes per fer la seva feina. És una figura en 2D i, per tant, no pot doblegar els braços, que estan perpètuament estesos una escombria en una mà, una pala en l'altra. La corredora, en un atac d'empatia, evita que Cobi es faci mal.

10. AVINGUDA DELS MONTANYANS

.....

Pugem les escales del costat de la hípica i agafem avinguda dels Montanyans. Entre els arbustos trobem un membre dels Manolos, que, guitarra en mà, canta “Amigos para siempre. El Manolo ens acompanya cantant i caminant d’esquena fins als Jardins Històrics. Quan acaba la cançó es gira i camina decididament cap als jardins. Porta un dorsal a l’esquena on que diu “Follow me”.

11. JARDINS HISTÒRICS

.....

Entrem als jardins. La corredora ens espera a l’entrada corrent sense moure’s de lloc. Ens condueix cap al caminet que mena a la zona del salt d’aigua. Davant del salt d’aigua i el rierol trobem la coral La Joia de Montjuïc. La coral canta la sardana “Un raig de sol”. La corredora es queda parada, amb nosaltres, mirant la coral.

Quan acaben de cantar el primer tema, un dels membres de la coral diu quatre paraules sobre la seva agrupació. Tot seguit canten “Mare vull ser pescador”.

Després de l’havanera, la corredora passa amb un cartell que diu: “Això s’ha acabat. Gràcies per haver caminat amb nosaltres.”

12. CAP AL MERCAT DE LES FLORS

.....

Dels Jardins Històrics, ens encaminem ja cap al Mercat de les Flors. És un moment que convida al silenci o a comentar en veu molt baixa el que ha passat durant el recorregut. Quan arribem al Mercat de les Flors l’itinerari acaba.

BOO BETA

ART I CO UNITAT

Recorregut 2: Javier Guerrero i Albert Pijuan

El Graner, amb la complicitat de Barcelona Ciutat de la Literatura i dins el context del projecte BooMBeta (amb el suport del Pla de Barris) proposa dos itineraris narratius pel barri de La Marina i la muntanya Montjuïc.

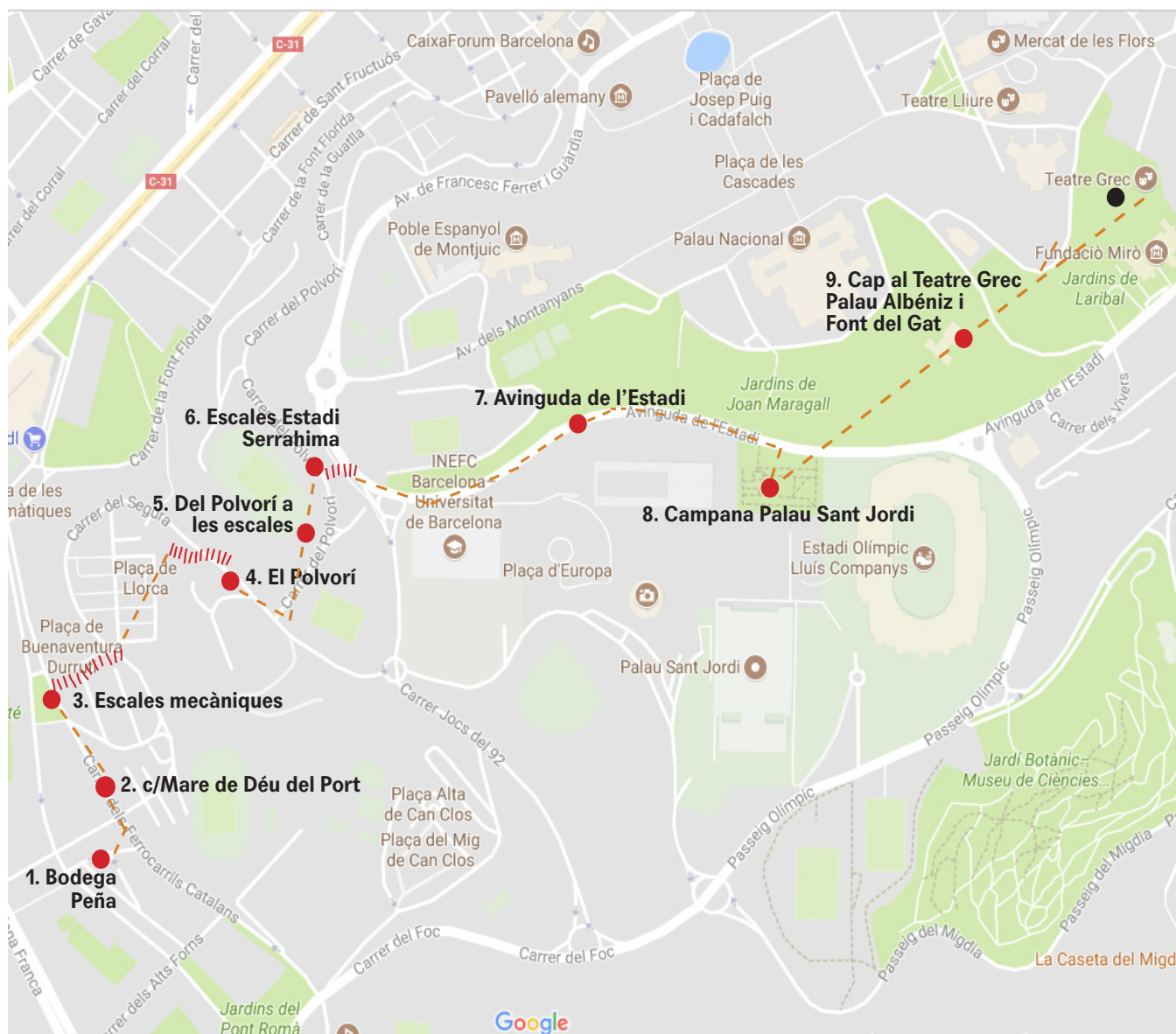
Dues passejades per la muntanya de Montjuïc que parteixen del barri de La Marina per acabar una d'elles als jardins de l'amfiteatre Grec i l'altra al Mercat de les Flors, passant pel MNAC. Es tracta de dos itineraris que conjuguen dues narratives: una d'autor, amb l'aliança de l'Oficina Barcelona Ciutat de la Literatura – UNESCO i una altra d'escènica, amb l'aliança del Festival Grec.

Mariona Naudin, Javier Guerrero i Albert Pijuan ens proposen des de tres disciplines diferents -teatre performàtic, dansa i literatura- un exercici en moviment de memòria i de projecció col·lectiva sobre el barri de la Marina. Un tour teatral que arranca a la Marina i acaba a les fonts de Montjuïc. Una ruta virtual que lliga la cara oculta (i ocultada) d'una ciutat amb el seu aparador turístic més fastuós. Dues cares d'una ciutat que, irònicament, tristament, col·lideixen en una mateixa muntanya.

En aquesta passejada, La Marina és el material en brut per construir un discurs sobre el que ha estat el barri i el que no es va voler que fos, sobre el que és, el que podria haver estat i allò que podria ser. Una passejada que no deixa de ser un somiar desperts tots junts, i que, com en els somnis, la memòria personal, la història social, les pors i les esperances es fusionen en una sola vivència.

El pes del passat, i sobre tot dels prejudicis que la resta de la ciutat té sobre el barri, és una llosa de la qual tots els veïns volen desfer-se. Els tres artistes volen encarar-se a aquest passat i alhora convidar a mirar cap endavant: com imaginar un futur des d'aquest punt de partida pantanós sense obviar que, en l'actualitat, La Marina segueix tractant-se com l'abocador de les institucions incòmodes (centres de menors, presons) o directament il·legals (CIE, el complex Eduard Aunós).

Un recorregut per a somiadors fet sobre els elements primordials que conformen el barri: l'emoció i la sorpresa. Un recorregut que vol donar a conèixer l'esperit lluitador, supervivent, imaginatiu i esperançador d'un barri que la capital dels creuers i les borra-xeres low cost ha volgut enterrar en la desmemòria.

Punts clau del recorregut:

- 1- Bodega Peña
- 2- Cap a les escales mecàniques pel carrer Mare de Déu del Port
- 3- Escales mecàniques del Polvorí
- 4- El Polvorí
- 5- Del polvorí a les escales mecàniques
- 6- Escales mecàniques de l'Estadi Serrahima
- 7- Avinguda de l'Estadi
- 8- Campana del Palau St.Jordi
- 9- Cap al Teatre Grec (Palauet Albéniz i la Font del Gat)

1. BODEGA PEÑA

La sortida és des de la Bodega Peña, situada al carrer Aviador Franco. Que el nom no us espanti. El Franco aviador és un dels pilots que va fer la gesta de ser els primers en creuar l'Atlàntic en hidroavió des de Huelva a Buenos Aires. La Bodega ocupa la cantonada d'aviador Franco amb aviador Duran. El barri es diu Plus Ultra, justament el nom de l'avió amb què es va fer la gesta.

Maria Peña ha estat l'última d'una nissaga de bodeguers històrica. El 23 de juny de 2017, la Bodega Peña va tancar després de noranta anys de servei al barri. Prenem una copa de cava o un vermut que ens serveix la Maria. Ho aprofita per explicar-nos la història de la bodega, que ha estat el cor del barri. No només ha estat un punt de reunió social importantíssim, no només han estat els impulsors de la trepitjada de raïm que es fa cada setembre, sinó que, durant molts anys, i davant l'abandó del barri per part de l'Ajuntament, ha fet la funció de Casa del Socors.

La conversa és interrompuda per l'aparició de la xaranga del barri, que puja des del carrer aviador Duran. Toquen un tema d'Amparito Roca.

2. DE BODEGA PEÑA A LES ESCALES MECÀNIQUES

Comencem la caminada seguint la xaranga que, tocant un pasdoble, ens encamina cap a les escales mecàniques del Polvorí pel carrer Mare de Déu del Port. Quan acaba la cançó, la xaranga ens abandona. Cristina Celada, que fa de conductora del grup, s'atura en un punt qualsevol del carrer Mare de Déu del Port i versiona aquest text.

Davant d'aquesta rajola:

Quants s'hi han dit hola, aquí?

Quants cigarros s'hi han apagat?

Quants hi han fet malabars per divertir els que passaven un dimarts a la tarda?

Quantes vegades ha estat cobert de neu?

Hi ha hagut alguna petició de mà desesperada?

Algun part d'urgència a plena llum del dia?

Quants no s'hi han dit adéu però ho haurien d'haver fet?

Quants s'hi han aturat a cordar-se la sabata sense saber que en aquesta mateixa rajola el seu avi jugava a pilota de petit?

Quants s'hi han rendit?

Podem saber el número exacte?

Podem saber quants s'han assegut en rotllana carregats de xibeques per debatre sobre política o música?

Podem saber com era això d'aquí al voltant abans que hi posessin rajoles?

Algú sap quants hi han ballat, damunt d'aquesta rajola?

Quants han arribat a les mans?

Quants hi han caigut de genolls i han demanat sisplau sisplau que aquesta vegada surti bé?

Quants han pensat "Tant de bo es recordés de mi"?

Quants hi han mort?

Quants hi han perdut algun ésser proper?

Quants hi han cantat les penes amb l'ajuda d'una guitarra?

Quants han fet una fotografia d'aquesta rajola meravellats per tot el que hi deu haver passat sense que ningú se n'hagi adonat?

No es podrà saber mai el nombre exacte perquè no hi ha cap registre.

L'únic record és la marca d'aquesta rajola.

3. ESCALES MECÀNIQUES DEL POLVORÍ

.....

Un cop ha dit el text, Cristina Celada ens convida a posar-nos les audioguies per pujar les escales mecàniques del Polvorí. Cristina Celada dirà el següents fragments de Francisco Candel a través de la microfonia. El text dura tota l'estona que pugem per les escales, passant plaça Lorca i gairebé fins a dalt de tot del Polvorí.

Candel

"Armonía" y "unión" son dos palabras que repiten mucho la gente de los barrios, sobre todo la de los barrios-barrios, la de los barrios-barriada. La palabra "solidaridad" la emplea la gente de la fábrica. Es posible que ese obrero que en su trabajo habla de "solidaridad", en su calle, en su escalera, hable de "unión". Es lo que me decía un hombre esta mañana: "Usted y yo podremos no estar de acuerdo en muchas cosas, pero tenemos que unirnos cuando nos quieren avasallar."

Resulta que en el barrio del Polvorín, cuyos pisos los levantó el Patronato Municipal de la Vivienda, hay unas diez casas vacías, algunas de ellas desde largo tiempo. Unas tienen dueño. Este dueño se compró otro piso donde fuera y esta vivienda de aquí no la quiere soltar. Pero hay otras casas vacías completamente. Al mismo tiempo, y como contraste, en otras casas viven dos y tres familias. Concretamente, y en una de ellas, catorce personas. Es algo que está pronto dicho, pero... Entre estas catorce personas viviendo en promiscuidad. Había también

un matrimonio, joven todavía, que compartía su cama con el hijo de quince años que tienen. Llevaban viviendo así no sé cuánto tiempo, hasta que el hombre de dicho matrimonio no pudo aguantar más la situación y se presentó en una asamblea de barrio donde se estaba discutiendo lo del Plan Parcial de Montjuic, y gritó su desesperación, y los vecinos, entonces -todos a una, como en Fuenteovejuna-, se acercaron a uno de estos pisos vacíos y, de una patada, ¡pam!, abrieron la puerta, y cogiendo los muebles de este desesperado matrimonio, los llevaron al piso vacío, diciéndoles: ya tenéis casa.

Estos barrios antaño fueron verdes, con campos y más campos, todo muy poético, y hoy han sido invadidos por fábricas, chimeneas y más chimeneas, llenándolo todo de polvillo negro, de detritus, de ríos de ácidos que han suplantado a los cristalinos de antes. Son unos barrios ricos y pobres al mismo tiempo, unos barrios que ofrecen un contraste disparatado. Los dueños de las industrias, los orondos dueños son hombres honrados, honrados padres de familia que van de la fábrica a casa y de casa a la fábrica y los domingos a misa, ni más ni menos que cualquier trabajador. Pero ellos van con sus aires y no se dan cuenta, no se percatan de que el mundo donde están enclavadas sus fábricas no es como el mundo donde están enclavadas sus casas -Diagonal, Sarriá, Gracia, San Gervasio, Bonanova, Pedralbes-. Parece mentira que en estos barrios -los que verdaderamente producen la riqueza- las instituciones estén por los suelos. En fin.

Está muy bien esto de eliminar el barraquismo. Lo que no está tan bien es desahuciar a la gente sin soluciones justas y plausibles. El altruismo de la Administración es muy relativo, tan relativo que vale más ponerlo en cuarentena. Siempre se han eliminado las barracas de un lugar cuando se ha querido usar el terreno que ellas ocupaban para lo que fuera. ¿Ejemplos? A montones. Y los remedios, a veces, son peores que la enfermedad. De todos modos, y pese al relativísimo altruismo, el ataque a los futuros desahuciados siempre se perpetra al socaire de esa virtud. Se dice: ustedes no viven aquí en condiciones como es debido y vamos a remediarles la cosa; cuando lo que se quiere decir es: largo de aquí, que esos terrenos los necesitamos.

4. EDIFICI POLVORÍ

.....

Un cop arribem al capdamunt del turó, ens situem sota l'arbre que hi ha al costat de l'edifici del Polvorí. Albert Pijuan diu el text següent.

Allau de merda

Aquí, en aquesta mateixa baixada, hi va haver una allau.

No va ser al 62, amb la gran nevada, sinó al 71.

Va passar de nit. Una nit de pluja.

No va ser una llau de terra ni tampoc de roques

Tractant-se d'una muntanya és la mena d'allaus que et pots esperar

L'allau va ser de merda.

I no de merda en un sentit al·legòric

No

Una allau de porqueria, de brossa, de detritus, d'escombraries, de deixalla, d'imundícia real i palpable.

Fa anys, aquesta cara de la muntanya era una pedrera.

Fa anys, d'aquesta cara de la muntanya s'extreia el gres groc per construir els edificis emblemàtics de la ciutat.

Fa anys, la pedra groga es va exhaurir. I la muntanya, llisa per una banda, semblava un formatge gruyère per l'altra.

També fa anys van descobrir que una bona manera de tapar aquella extensió de forats era cobrir-los de la porqueria que la ciutat generava cada dia.

Fa anys, però, tampoc gaires, tota aquesta cara de la muntanya era l'abocador de Barcelona.

Dues mil tones al dia.

DU-ES MIL.

On acabava l'abocador començaven les cases de Can Clos, Plus Ultra...

Les pluges del 71 van provocar una esllavissada a l'abocador de Barcelona.

Una allau de merda que va arrasar tot Can Clos i va fer inservibles moltes altres barriades de la Marina.

Imagina el menjador de casa teva amb merda fins al sostre.

I no és en un sentit al·legòric.

Merda real i palpable fins al sostre del menjador de casa teva.

Tothom que va quedar sense casa va ser reubicat.

No a la Marina, sinó a Ciutat Meridiana i a la Mina.

Després de l'allau els camions seguien venint a amagar la porqueria d'un cantó de la ciutat a aquest altre cantó.

Els veïns es van organitzar i van tallar la carretera perquè els camions no continuessin fent créixer l'abocador.

A alguns els costa aprendre les lliçons.

Sobretot quan no vius als peus d'una muntanya que pot vomitar-te tones de merda al damunt.

Els veïns van assaltar l'alcalde Porcioles quan va venir a visitar la "zona afectada".

L'alcalde va escoltar les seves queixes.

L'alcalde va prometre posar-hi solució en un mes.

I van posar-hi solució.

No al cap d'un més, sinó tres anys després.

(Inspira fortament.)

M'encanta l'olor de la muntanya a la tarda.

5. DEL POLVORÍ CAP A LES ESCALES DE L'ESTADI SERRAHIMA

.....

Mentre ens encaminem cap a les escales que pugen cap a l'Avinguda Estadi vorejant l'Estadi Serrahima, Javier Guerrero i Albert Pijuan comenten la següent anècdota de manera informal.

Era un 17 de juny quan ens vam assabentar que la Bodega Peña tancava definitivament després de 90 anys. Com que la festa de clausura era la Revetlla de Sant Joan, ens vam afanyar a visitar-la. Això pot ser que ningú s'ho cregui, però aquella mateixa tarda vam coincidir amb Xavier Trias, l'exalcalde, acompanyat d'un seguici considerable, que venia a acomiadar-se de la Maria. Es veu que Trias participava des de feia 20 anys a la trepitjada de raïm que cada setembre s'organitzava al barri. Vam parlar de la bodega i ens va convidar a cava. La Maria, no en Trias. Mentre brindàvem, a fora, els tres antonios anaven fent comentaris fotetes des de la bóta que hi ha a fora: "Xavié, astirat una mica tu que pots, homa!". Després de les fotos de rigor, Trias i la comitiva va desaparèixer. Trias va formar part del govern de Pujol des de 1988 fins al 2000. Va ser l'any 1997 que es va arrencar el projecte del metro que uniria la Marina amb Barcelona, l'Hospitalet i el Prat de Llobregat. L'esquena de Montjuïc per fi connectada amb la resta de la ciutat! L'any 2003 van començar les obres de la L9 amb un pressupost de 2000 milions d'euros. Quinze anys després, les obres encara no s'han acabat, i el cost del projecte s'ha multiplicat per 8 fins als 16.000 milions. És l'obra pública més cara que s'ha fet mai a Catalunya. Si heu baixat pel passeig de la Zona Franca segur que heu vist les obres. Hi ha un cartell, pàl·lid de tants anys de sol, que anuncia l'arribada de la Línia de metro. Ara, damunt del 9, hi ha una enganxina amb el número 10. No podem evitar imaginar les enganxines que aniran reanomenant la línia de metro mentre les obres no acabin. L11, L12, L13, L14... Algun dia, potser, la L28 arribarà a la Marina.

6. ESCALES ESTADI SERRAHIMA

.....

Pugem les escales que hi ha davant l'Estadi Serrahima que duen fins a l'Avinguda Estadi. Mentre pugem les escales, pels auriculars sona "Barcelona" de Montserrat Cavallé i Freddy Mercury. Es tracta d'una versió peculiar. Mica en mica, el ritme es va alentint i les veus es van tornant gruixudes fins a arribar a l'efecte càmera lenta. Entren distorsions, ecos, explosions de so, efecte metàl·lics. Quan la cançó s'ha tornat una pilota de so es comencen a sentir unes guitarres. Les guitarres guanyen claredat fins que descobrim que es tracta d'una versió punk del mateix tema.

Mentrestant, a l'Avinguda Estadi, de lluny, veiem a Cobi. El pobre intenta aturar un taxi, però ja ningú confia en Cobi.

7. AVINGUDA ESTADI

.....

Mentre enfilem Avinguda Estadi en direcció al Palau Sant Jordi, sentim el següent text.

COLÒNIA 92

A la segona setmana de treballar en aquest recorregut, va aparèixer un article a premsa que comprava la colonització de l'època romana amb la del segle XIX. Venia a dir que, en certa manera, la colonització romana era més avançada; els habitants dels pobles colonitzats tenien la ciutadania de la metròpoli i, per tant, els mateixos drets i deures. Els tres vam comentar l'article i el vam oblidar.

Dimecres passat, passejant per Montjuïc i parlant amb els veïns de la Marina, l'article va tornar-nos a la memòria.

En una colònia, una minoria s'imposa a una majoria per treure un benefici del seu territori. En una colònia, una minoria s'aprofita dels recursos d'una majoria per enriquir-se.

Podríem parlar de l'expropiació de les terres de conreu per a construir-hi fàbriques i equipaments d'oci per als ciutadans de bé. Però no cal anar tant lluny. Aquí, a Montjuïc, tenim piscines, un estadi olímpic, pistes de tennis, hípica, pistes d'atletisme. I cap dels veïns pot gaudir de les instal·lacions esportives que hi ha al seu barri. Descomptant, esclar, la ruïna de les Picornell.

Els Jocs del 92 desprenen un aire de dejavu respecte del que va passar amb l'Exposició Universal del 29 i el Congreso Eucarístico del 52. Esdeveniments internacionals ubicats a Montjuïc on els barris més propers només n'han patit el barraquisme, l'explotació laboral i la migració forçada.

Miràvem els busos turístics fent esses per la muntanya. Duien els turistes, amb aires de safari, a observar els detalls de la vida quotidiana de la població autòctona. Tots tres alhora vam pensar en aquell article. Ens vam posar a discutir si existia el concepte d'autocolonització. Una minoria s'aprofita d'un territori on la majoria que hi viu no gaudeix de cap dels beneficis i només en pateix les conseqüències. Una línia que segueix 1929-1952-1992 i que culmina el 2004. Una autocolonització on la metropoli és a la mateixa ciutat que la colònia. Una marca que intenta dissimular un espoli.

8. CAMPANA PALAU SANT JORDI

.....

Ens acostem a la zona enjardinada que hi ha al costat de la campana del Palau Sant Jordi. Una noia del grup, Èlia Genís, s'avança i es posa a fer un solo de dansa. Una altra noia, Aitana Justo també se separa del grup i canta "Son nata a lagrimar" de Handel. El ritme, que també serveix per a la ballarina, el marca picant amb una barra de ferro. Quan la ballarina acaba el solo, dues noies més del grup, Amanda Rubiosky i Laura Lliteras, s'avancen i fan un duo de dansa. Les tres ballarines acaben fent una coreografia juntes. Quan acabem, reprenem la marxa.

9. CAP AL TEATRE GREC

.....

Des del Palau Sant Jordi creuem el parc del Palauet Albéniz, la residència barcelonina de la casa reial, i anem al Teatre Grec travessant la Font del Gat. És un moment que convida al silenci o a comentar en veu molt baixa el que ha passat durant el recorregut. Anem a parar a la part posterior del Teatre Grec. La reixa està tancada. Javier Guerrero ens mostra una clau, obre la reixa i l'itinerari s'acaba.

.....
.....

BOO(00)BETA

ART I CO(00)UNITAT